

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової палати
від 27.06.2017 № 13-7

ЗВІТ
про результати аудиту ефективності
використання у 2015-2016 роках коштів державного бюджету,
використаних Міністерством екології та природних ресурсів
України на державну підтримку заходів, спрямованих на
зменшення обсягів викидів
(збільшення абсорбції) парникових газів

Київ 2017

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА	3
СПИСОК СКОРОЧЕНЬ.....	5
ВСТУП.....	6
1. ОЦІНКА СТАНУ РЕАГУВАННЯ НА ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПОПЕРЕДНЬОГО ЗАХОДУ ЗОВНІШНЬОГО КОНТРОЛЮ.....	7
2. ОЦІНКА СТАНУ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМУ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ НА ДЕРЖАВНУ ПІДТРИМКУ ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА ЗМЕНШЕННЯ ОБСЯГІВ ВИКИДІВ (ЗБІЛЬШЕННЯ АБСОРБЦІЇ) ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ	15
3. ОЦІНКА СТАНУ ПЛАНУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА ЗМЕНШЕННЯ ОБСЯГІВ ВИКИДІВ (ЗБІЛЬШЕННЯ АБСОРБЦІЇ) ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ.....	21
4. ОЦІНКА СТАНУ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА ЗМЕНШЕННЯ ОБСЯГІВ ВИКИДІВ (ЗБІЛЬШЕННЯ АБСОРБЦІЇ) ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ	26
ВИСНОВКИ.....	37
ПРОПОЗИЦІЇ.....	41

ПРЕАМБУЛА

Підстава проведення аудиту: Закон України "Про Рахункову палату" (статті 4 і 7), План роботи Рахункової палати на II квартал 2017 року.

Мета аудиту: надання оцінки щодо продуктивності, економності та результативності використання розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, спрямованих на державну підтримку заходів із зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, оцінки стану реагування об'єктів аудиту за результатами попереднього аудиту і надання рекомендацій щодо покращення наявного стану.

Предмет аудиту: кошти державного бюджету за бюджетною програмою "Державна підтримка заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, у тому числі на утеплення приміщень закладів соціального забезпечення, розвиток міжнародного співробітництва з питань зміни клімату" (КПКВК 2401530), порядок їх використання (касові видатки за 2015 рік – 668,5 млн грн, 2016 рік – 1 218,9 млн грн), нормативно-правові та розпорядчі акти об'єктів аудиту.

Об'єкти аудиту:

- Міністерство екології та природних ресурсів України;
- державна установа "Центр обслуговування підрозділів Національної поліції України";
- Департамент транспортної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (КМДА).

Термін проведення аудиту: попередній аналіз, проведення аудиту та складання Звіту за його результатами проведено протягом січня-травня 2017 року.

Критерії оцінки, які використовувалися під час аудиту:

щодо відбору об'єктів аудиту: об'єктами аудиту є розпорядники та одержувачі коштів державного бюджету за бюджетною програмою КПКВК 2401530 "Державна підтримка заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, у тому числі на утеплення приміщень закладів соціального забезпечення, розвиток міжнародного співробітництва з питань зміни клімату";

щодо оцінки законності: дотримання об'єктами аудиту норм чинного законодавства, яке регулює вказані питання;

щодо оцінки ефективності:

продуктивність – співвідношення між результатами діяльності розпорядників та одержувачів бюджетних коштів і використаним обсягом коштів для досягнення цих результатів;

результативність – ступінь відповідності фактичних результатів діяльності, досягнутих розпорядниками або одержувачами бюджетних коштів, запланованим результатам;

економність – досягнення розпорядниками та одержувачами бюджетних

коштів запланованих результатів за рахунок використання мінімального обсягу цих коштів або досягнення максимального результату при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів.

Початкові обмеження щодо проведення аудиту:

часові: 2015–2016 роки;

територіальні обмеження: м. Київ.

Методи збирання даних:

- моніторинг нормативно-правових актів, розпорядчих та інших документів, пов'язаних з предметом аудиту;
- аналіз документів щодо організації роботи і виконання покладених на об'єкти аудиту завдань;
- проведення перевірок визначених об'єктів аудиту;
- опитування, обстеження та порівняння;
- аналіз статистичної, фінансової та бюджетної звітності;
- отримання усних і письмових пояснень посадових осіб об'єкта аудиту.

Джерела інформації: законодавчі та нормативно-правові акти, що регламентують предмет аудиту; звітність об'єктів аудиту; матеріали попередніх перевірок; статистична та інша інформація.

За результатами контрольних заходів, проведених у рамках аудиту, складено і підписано три акти.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ОУК	одиниці (частини) установленої кількості викидів парникових газів
Реєстр	Національний електронний реєстр антропогенних викидів та абсорбції парникових газів
НЕДО	Японська державна компанія з розробки нових енергетичних та промислових технологій (підпорядковується Міністерству економіки Японії)
ТЕПКО	Токіо електрик пауер компані інкорпорейтед (приватна компанія)
ТОХОКУ	ТОХОКУ електрик пауер компані інкорпорейтед (приватна компанія)
ЧУБУ	ЧУБУ електрик пауер компані інкорпорейтед (приватна компанія)
Деп. КМДА	Департамент транспортної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)
ДУ "ЦОП НПУ"	Державна установа "Центр обслуговування підрозділів Національної поліції України"
План заходів	План заходів для реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій у період дії зобов'язань сторін Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, які спрямовані на скорочення викидів або збільшення поглинання парникових газів, адаптацію до наслідків зміни клімату і погоджені із стороною договору про продаж частин установленої кількості викидів парникових газів за бюджетною програмою за КПКВК 2401530 "Державна підтримка заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, у тому числі на утеплення приміщень закладів соціального забезпечення, розвиток міжнародного співробітництва з питань зміни клімату"
Проект № 1	"Технічне переоснащення (заміна рухомого складу патрульних автомобілів у МВС України автомобілями з гібридною силовою установкою)"
Проект № 2	"Комплексна модернізація вагонів типу "Е" та його модифікації з впровадженням асинхронного тягового приводу на КП "Київський метрополітен"
Проект № 3	"Впровадження раціонального споживання енергії з використанням сучасних високоефективних технологій на території ДПУ "Міжнародний дитячий центр "Артек"
Проект № 4	"Будівництво очисних споруд по очищенню шахтних вод шахти ім. П.Л. Войкова у м. Свердловськ Луганської області"
Проект № 5	"Реконструкція системи теплопостачання мікрорайонів "Сонячний" та "Будівельник" м. Горлівка Донецької області"
Проект № 6	"Реконструкція котельні кварталу № 165 з впровадженням теплових насосів м. Дзержинська Донецької області"
Проект № 7	"Технічне переоснащення (заміна рухомого складу існуючих патрульних автомобілів у Нацполіції України автомобілями з гібридною силовою установкою)"

ВСТУП

У 2004 році Верховна Рада України ратифікувала Кіотський протокол до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (Закон України від 04.02.2004 № 1430). З набранням 16.02.2005 чинності цим протоколом Україна зобов'язалася забезпечити з 2008 по 2012 рік умови для того, щоб її антропогенні викиди парникових газів в еквіваленті двоокису вуглецю не перевищували п'ятикратного обсягу викидів парникових газів 1990 року.

При цьому Україна отримала можливість з 2008 року передавати будь-якій іншій стороні одиниці величин скорочення викидів, визначених у результаті проектів, спрямованих на скорочення антропогенних викидів із джерел або на збільшення абсорбції поглиначами парникових газів у будь-якому секторі економіки, а також брати участь у торгівлі викидами.

Органом, уповноваженим здійснювати міжнародну діяльність за Кіотським протоколом до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, а також укладати угоди з продажу частин установленої кількості викидів парникових газів, Кабінет Міністрів України постановою від 17.04.2008 № 392 визначив Національне агентство екологічних інвестицій України (далі – Нацекоінвестагентство), а з 2015 року постановою від 18.03.2015 № 255 – Міністерство екології та природних ресурсів.

Відповідно до вимог Кіотського протоколу і з метою обліку та оброблення інформації про антропогенні викиди й абсорбцію парникових газів в Україні, Кабінет Міністрів України постановою від 28.05.2008 № 504 затвердив положення про Національний електронний реєстр антропогенних викидів та абсорбції парникових газів. Формування та ведення цього реєстру з 2008 року здійснювало Нацекоінвестагентство, з 2011 року – Державне агентство екологічних інвестицій України (далі – Держекоінвестагентство), а з 2015 року – Міністерство екології та природних ресурсів України (далі – Мінприроди).

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.03.2009 № 277-р Нацекоінвестагентству було доручено укласти угоди з продажу 14 млн одиниць (частин) установленої кількості викидів парникових газів з компаніями, уповноваженими урядом Японії, та здійснити їх передачу на умовах, визначених в угодах, з рахунку України в Національному електронному реєстрі антропогенних викидів та абсорбції парникових газів на рахунки зазначених компаній у Національному реєстрі Японії. Відповідно до цього розпорядження, Нацекоінвестагентство у 2009 році уклало чотири угоди з продажу одиниць (частин) установленої кількості викидів парникових газів з японськими контрагентами і отримало 440 млн євро. Станом на 01.01.2015 з отриманих коштів на рахунках Казначейства залишалось 1 335,6 млн грн і 35,9 млн євро, а станом на 01.01.2017 – 231,7 млн гривень.

Отже, від ефективності використання зазначених коштів залежить не тільки виконання укладених угод і досягнення природоохоронного ефекту, а й репутація держави як надійного та відповідального міжнародного партнера.

1. ОЦІНКА СТАНУ РЕАГУВАННЯ НА ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПОПЕРЕДНЬОГО ЗАХОДУ ЗОВНІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

Рахункова палата неодноразово проводила аудити виконання Україною зобов'язань за Кіотським протоколом до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та використання коштів, отриманих від продажу одиниць встановленої кількості, та надавала пропозиції (з 2005 року проведено чотири аудити).

Востаннє питання ефективності використання коштів державного бюджету на державну підтримку заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, досліджувалось у 2015 році під час аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на реалізацію положень Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату¹.

За результатами цього аудиту Рахункова палата рекомендувала Міністерству екології та природних ресурсів України² в межах повноважень вжити заходів щодо:

- погашення заборгованості зі сплати внесків до бюджетів Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та Кіотського протоколу до неї;
- завершення передачі Міністерству функцій від ліквідованого Держекоінвестагентства, зокрема, щодо формування та ведення Національного електронного реєстру антропогенних викидів та абсорбції парникових газів;
- розроблення стратегії України з питань зміни клімату, яка б враховувала заходи з пом'якшення наслідків змін клімату та адаптації до них;
- продовження термінів використання коштів, отриманих від продажу частин (одиниць) викидів парникових газів, шляхом внесення відповідних змін в укладені з японськими компаніями договори;
- коригування планів заходів для реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій, виходячи з основних тенденцій до зростання обсягів викидів парникових газів в Україні;
- розроблення законопроекту з питань організації та здійснення моніторингу, звітності, верифікації викидів парникових газів.

Аналіз реалізації наданих Рахунковою палатою рекомендацій засвідчив, що Мінприроди з шести рекомендацій виконало три, дві – частково.

Так, відповідно до рекомендації Рахункової палати, Мінприроди протягом 2015-2016 років погасило заборгованість попередніх періодів і сплатило внески до бюджетів Рамкової конвенції ООН про зміну клімату і Кіотського протоколу до неї на 2015–2016 роки (табл.1).

¹ Звіт про результати аудиту затверджено постановою Колегії Рахункової палати від 12.03.2015 № 4-3.

² Висновок Колегії Рахункової палати України від 12.03.2015 № 12/4-3 надіслано листом від 27.03.2015 № 03-595.

Стан погашення заборгованості та сплати внесків до бюджетів Рамкової конвенції ООН про зміну клімату і Кіотського протоколу до неї, а також Міжнародного журналу транзакцій у 2015-2016 роках

євро

Призначення платежу	Сума
Заборгованість до бюджету Рамкової конвенції ООН про зміну клімату за 2013 рік	14 643,0
Заборгованість до бюджету Рамкової конвенції ООН про зміну клімату за 2014 рік	16 853,0
Заборгованість до бюджету Рамкової конвенції ООН про зміну клімату за 2016 рік	18 975,0
Заборгованість до бюджету Кіотського протоколу за 2012 рік	1 126,4
Заборгованість до бюджету Кіотського протоколу за 2013 рік	9 168,0
Заборгованість до бюджету Кіотського протоколу за 2014 рік	9 090,0
Заборгованість до бюджету Кіотського протоколу за 2015 рік	9 560,0
Заборгованість до бюджету Міжнародного журналу транзакцій за 2014 рік	5 743,0
<i>Всього, заборгованість</i>	85 158,4
Внесок до бюджету Рамкової конвенції ООН про зміну клімату за 2015 рік	17 726,0
Внесок до бюджету Кіотського протоколу за 2016 рік	10 225,0
Внесок до бюджету Міжнародного журналу транзакцій за 2015 рік	20 431,0
Внесок до бюджету Міжнародного журналу транзакцій за 2016 рік	19 945,0
<i>Всього, внески</i>	68 327,0
Разом (заборгованість і внески)	153 485,4

У 2015 році Мінприроди було сплачено 824,3 тис. грн (32,8 тис. євро). Джерела погашення заборгованості:

- загальний фонд державного бюджету за бюджетною програмою "Внески України до бюджетів Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, Кіотського протоколу та Міжнародного журналу транзакцій" (КПКВК 2401510) – 165,5 тис. грн (6 588,0 євро);

- спеціальний фонд державного бюджету за бюджетною програмою "Державна підтримка заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, у тому числі на утеплення приміщень закладів соціального забезпечення, розвиток міжнародного співробітництва з питань зміни клімату" (КПКВК 2401530) – загалом 658,8 тис. грн, (26 174,0 євро).

У 2016 році Міністерство сплатило заборгованість і внески за 2016 рік у повному обсязі за рахунок коштів загального фонду державного бюджету за бюджетною програмою "Здійснення природоохоронних заходів" (КПКВК 2401270) на загальну суму 3 368,2 тис. грн (120,7 тис. євро).

Станом на 01.01.2017 заборгованість не рахується.

Відповідно до рекомендації Рахункової палати, спільним наказом Мінприроди та Держекоінвестагентства від 31.05.2016 № 202/3 "Про безоплатну передачу державного майна" актами прийняття-передавання від 02.07.2016 передано безоплатно з балансу Держекоінвестагентства на баланс Мінприроди державне майно для Національного електронного

реєстру антропогенних викидів та абсорбції парникових газів (далі – Реєстр) первісною вартістю 802,498 тис. гривень.

Слід зазначити, що Україна була зобов'язана подавати звітність у рамках першого періоду дії Кіотського протоколу (2008–2012 роки) і до 18.11.2015 вилучити з обігу продані та передані іншим сторонам одиниці (частини) установленої кількості викидів парникових газів (далі – ОУК) в обсязі 2 млн тонн еквіваленту двоокису вуглецю.

Мінприроди підготувало проект розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.10.2015 № 5/1-10/13421-15 "Про вилучення з обігу одиниць (частин) установленої кількості".

Проте, як встановлено аудитом, цей проект розпорядження не надавався на розгляд Кабінету Міністрів України як невідкладний, що передбачено параграфом 55-2³ Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 № 950, і не розглядався.

Відповідне рішення Кабінет Міністрів України ухвалив розпорядженням від 20.01.2016 № 20-р "Про вилучення з обігу одиниць (частин) установленої кількості", згідно з яким Мінприроди повинно включити до Реєстру відомості про вилучення з обігу ОУК в обсязі 1 999 434 250 тонн еквіваленту двоокису вуглецю.

Водночас через невчасне прийняття управлінських рішень і відсутність відповідних бюджетних асигнувань Мінприроди не забезпечило технічного обслуговування Реєстру, не виконувало функції його адміністратора, як наслідок, із серпня 2015 року Реєстр не функціонує.

Відомості про вилучення з обігу ОУК до Реєстру не внесені, тобто розпорядження Кабінету Міністрів України не виконане.

Довідково. Станом на 07.04.2017 остання інформація про аварії та операції в Реєстрі відображена від 31.12.2014 (актуальна станом на 25.07.2015) і опублікована за посиланням: <http://carbonunitsregistry.gov.ua/ua/publication/content/1236.htm>.

Як наслідок, 07.09.2016 на 29-му засіданні Підрозділу із забезпечення дотримання Комітету з дотримання Кіотського протоколу (далі - Підрозділ з дотримання), під час якого розглядалося питання дотримання Україною вимог Кіотського протоколу в частині роботи Реєстру, було встановлено:

- статус України не відповідає вимогам параграфу 1 статті 7 Кіотського протоколу (з урахуванням параграфу 4 цієї статті);
- порушено правила обліку вуглецевих одиниць, і на рахунку вилучення обліковується нульова кількість вуглецевих одиниць;
- Україна формально не змогла продемонструвати свою відповідність параграфу 1 статті 3 Кіотського протоколу, як це передбачено відповідними процедурами: фактичні викиди парникових газів у 2008–2012 роках перевищують кількість вуглецевих одиниць на відповідному рахунку в Реєстрі.

7–18 листопада 2016 року на зустрічі Сторін Кіотського протоколу в Марокко Комітету з дотримання Кіотського протоколу доручалось розглянути

³ Був чинний до 14.05.2016.

питання надання дозволу Україні на виконання тих операцій, які не були виконані через відімкнення Реєстру в серпні 2015 року.

Відповідно до пункту 1(е) статті X Додатка до Рішення 27/СМР.1 РКЗК ООН, Мінприроди 07.12.2016 від імені Дипломатичного агента, Надзвичайного та Повноважного Посла України у ФРН надало план від України щодо заходів із відновлення роботи Реєстру.

21.12.2016 Підрозділом з дотримання цей план погоджено рішенням СС-2016-1-8/Ukraine/ЕВ.

Крім того, Мінприроди наказом від 12.12.2016 № 504 схвалило включення у 2017 році до заходів, які реалізуються за бюджетною програмою КПКВК 2401530, захід "Забезпечення функціонування Національного реєстру антропогенних викидів та поглинання парникових газів в 2017 році" (3 116,525 тис. гривень)⁴.

Станом на 07.04.2017 для виконання цього заходу Мінприроди розпочата підготовка процедури закупівлі за системою "Prozorro".

Також під час проведення аудиту Мінприроди наказом від 23.03.2017 № 139 визначило відповідальних за виконання обов'язків основного й альтернативного адміністраторів Реєстру.

Відповідно до рекомендації Рахункової палати, Мінприроди розробило і 31.10.2016 подало на розгляд Кабінету Міністрів України проект розпорядження "Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період на 2016–2030 роки".

Кабінет Міністрів України розпорядженням від 07.12.2016 № 932-р схвалив цю Концепцію, метою якої є вдосконалення державної політики у сфері зміни клімату для досягнення сталого розвитку держави, створення правових та інституційних передумов для забезпечення поступового переходу до низьковуглецевого розвитку за умови економічної, енергетичної та екологічної безпеки і підвищення добробуту громадян.

Концепція визначає підстави для розроблення проектів законів та інших нормативно-правових актів, стратегій і планів заходів щодо їх реалізації для різних складових державної політики у сфері зміни клімату. Термін реалізації Концепції – до 2030 року.

При цьому Кабінет Міністрів України розпорядженням від 07.12.2016 № 932-р зобов'язав Мінприроди розробити і подати йому в установленому порядку проект плану заходів з реалізації Концепції, не зазначивши строків виконання. Станом на 01.05.2017 **план заходів не подано.**

Довідково. Згідно з інформацією Мінприроди, департаментом з питань зміни клімату та захисту озонового шару Мінприроди за технічної підтримки Проекту Агентства США з міжнародного розвитку "Муніципальна енергетична реформа в Україні" (далі – Проект USAID) підготовлено проект плану заходів, який було оприлюднено під час проведення аудиту 03.03.2017 на офіційному веб-сайті Мінприроди. З метою попереднього обговорення та подальшого доопрацювання проекту плану заходів заплановано проведення

⁴ План заходів на 2017–2018 роки затверджено Мінприроди 01.02.2017 і погоджено Мінфіном 23.03.2017.

робочої наради. 27.03.2017 була проведена робоча нарада з обговорення проекту плану заходів з виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року⁵ за участю представників центральних органів виконавчої влади, установ та організацій, а саме: Міністерства екології та природних ресурсів, Державного агентства лісових ресурсів, Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Міністерства інфраструктури України, Державного агентства водних ресурсів, представників Національної поліції України та Міністерства енергетики та вугільної промисловості, експерта Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, а також інших зацікавлених сторін і організацій.

Дві рекомендації Рахункової палати щодо продовження термінів використання коштів, отриманих від продажу ОУК, і коригування планів заходів для реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій виконані Мінприроди частково.

Так, із чотирьох договорів, укладених з японськими компаніями, Мінприроди досягло домовленостей щодо продовження термінів використання коштів за трьома (табл. 2).

Таблиця 2

Стан продовження термінів виконання договорів з продажу ОУК з японськими компаніями та використання отриманих коштів

Контрагент	2015 рік	2016 рік
Японська державна компанія з розробки нових енергетичних та промислових технологій (підпорядковується Міністерству економіки Японії) (далі – НЕДО)	Договір № 5 від 24.03.2015 про внесення змін до Договору продажу ОУК від 18.03.2009. Дія договору завершується 31.03.2016, але з можливістю використання коштів на проект із модернізації вагонів протягом 2015 року (II етап, I та II черги).	Меморандум про взаєморозуміння від 31.03.2016. Термін використання коштів на проект із модернізації вагонів (II етап III черга) – до 31.03.2017 .
Токіо електрик пауер компані інкорпорейтед (приватна компанія) (далі – ТЕПКО)	Договір № 5 від 12.08.2015 про внесення змін до Договору продажу ОУК від 19.03.2009. Дія договору завершується 31.03.2016, термін використання коштів – до 29.02.2016.	Договір № 7 від 01.09.2016 про внесення змін до Договору продажу ОУК від 19.03.2009. Дія договору завершується 31.12.2017, термін використання коштів – до 01.09.2017 .
ТОХОКУ електрик пауер компані інкорпорейтед (приватна компанія) (далі – ТОХОКУ)	Договір № 5 від 20.08.2015 про внесення змін до Договору продажу ОУК від 19.03.2009. Термін використання коштів – до 29.02.2016.	Договір № 6 від 08.09.2016 про внесення змін до Договору продажу ОУК від 19.03.2009. Дія договору завершується 31.12.2017, термін використання коштів – до 01.09.2017 .

Японська приватна компанія ЧУБУ електрик пауер компані інкорпорейтед (далі – ЧУБУ) попередньо відмовилася продовжувати співпрацю з Україною (зокрема підписувати договір про зміну сторони договору від України з Держекоінвестагентства на Мінприроди).

⁵ Станом на 07.04.2017 протокол робочої наради від 27.03.2017 погоджується.

Водночас після завершення попереднього аудиту Рахункової палати та на вимогу НЕДО Мінприроди, відповідно до договору про закупівлю послуг за державні кошти від 21.08.2015 № 34/10 з ТОВ "Грант Торнтон Легіс" і додаткової угоди до нього від 21.09.2015 № 1/39/10, оплатило за рахунок бюджетної програми 2401530 захід "Аудит витрат загальної договірної ціни отриманої від НЕДО" у сумі 4 436,2 тис. гривень.

За результатами зазначеного аудиту та з метою продовження реалізації договору з компанією НЕДО, відповідно до розпоряджень Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1364-р і від 11.02.2016 № 77-р, Державна казначейська служба України 14.01.2016 і 15.02.2016 повернула кошти японській стороні в сумі 7,5 млн євро.

Крім того, компанія НЕДО висунула до України ряд претензій. За результатами переговорів між Мінприроди та компанією НЕДО японська сторона частково врахувала позицію української сторони, яка передбачає уникнення повернення коштів до Японії і спрямування їх на довиконання незавершених проектів або реалізацію нових, і запропонувала такі кроки вирішення:

- у разі повернення Україною коштів за незавершені 73 проекти теплосанації (**3,7 млн євро**) українська сторона може розраховувати на суттєву знижку із зменшення суми виплат за невиконання зобов'язань у зв'язку з порушенням у 2013 році погоджених термінів виплат на соціальні проекти у розмірі 100 відс. (45 млн євро);

- японські контрагенти хочуть отримати чіткі запевнення, що українською стороною будуть виконані всі можливі дії, спрямовані на запобігання повторенню таких випадків.

Компанія НЕДО запропонувала проект відповідного меморандуму про взаєморозуміння щодо вирішення проблемних питань і наполягає на прийнятті швидких рішень, а в разі відмови або затягування планує звернутися з позовом до Міжнародного арбітражного суду Міжнародної торгової палати.

У зв'язку з цим Мінприроди листом від 03.04.2017 № 5/1-10/2624-17 надіслало Мін'юсту проект розпорядження "Про виконання домовленостей між урядом України та урядом Японії щодо впровадження діяльності за Кіотським протоколом до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату" на правову експертизу. **Станом на 01.06.2017 відповідне рішення Кабінетом Міністрів України не прийнято.**

Довідково. Після опрацювання Секретаріатом Кабінету Міністрів України проекту розпорядження Кабінету Міністрів України "Про виконання домовленостей між урядом України та урядом Японії щодо впровадження діяльності за Кіотським протоколом до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату" Мінприроди врахувало надані рекомендації щодо винесення на розгляд урядового комітету двох окремих проектів і підготувало відповідні проекти розпоряджень, а саме: "Про укладення Меморандуму про взаєморозуміння між Міністерством екології та природних ресурсів України та Організацією з розробки нових енергетичних та промислових технологій (Японія)"; "Деякі питання спрямування у 2017 році залишку коштів, що обліковується на окремому рахунку, відкритому за КВК 240". Ці проекти були схвалені урядовим комітетом з питань економічної, фінансової та правової політики, розвитку паливно-енергетичного комплексу, інфраструктури, оборонної та

правоохоронної діяльності від 02.06.2017, але з дорученням перепогодити із зацікавленими центральними органами виконавчої влади до 06.06.2017. Станом на 01.07.2017 процедура перепогодження тривала.

Одна рекомендація Рахункової палати за результатами попереднього аудиту стосовно розроблення законопроекту з питань організації та здійснення моніторингу, звітності, верифікації викидів парникових газів Мінприроди не виконана.

Слід зазначити, що розроблення цього законопроекту передбачено Національним планом заходів з реалізації положень Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.08.2005 № 346-р, рішенням РНБОУ від 15.06.2007, уведеним в дію Указом Президента України від 20.07.2007 № 658/2007, і Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію з ЄС), ратифікованою у 2014 році Верховною Радою України.

Згідно з Угодою про асоціацію з ЄС, протягом двох років із дати набрання нею чинності (серпень 2016 року) Україна, зокрема, мала впровадити положення Директиви № 2003/87/ЄС про встановлення схеми торгівлі викидами парникових газів у рамках Співтовариства та внести зміни і доповнення до Директиви № 96/61/ЄС із змінами і доповненнями, внесеними Директивою № 2004/101/ЄС, а саме:

- прийняти національне законодавство та визначити уповноважений орган;
- встановити системи визначення відповідних споруд/установок та визначення парникових газів (додатки I та II);
- розробити національний план розподілу квот між заводами/комплексами (стаття 9);
- запровадити дозвільну систему на викиди парникових газів та на квоти, що продаватимуться на національному рівні між заводами/промисловими комплексами в Україні (статті 4 і 11-13);
- створити систему моніторингу, звітності, здійснення перевірок і належного впровадження, а також процедуру консультацій з громадськістю (статті 9, 14-17, 19 і 21).

Протягом 2015–2016 років Мінприроди включало розроблення зазначеного законопроекту в річні плани роботи, але не виконало.

За поясненням Мінприроди, оскільки положення Угоди про асоціацію з ЄС стосовно Директиви 2003/87/ЄС не встановлюють способів, порядку і черговості їх реалізації та з метою належного виконання положень Угоди про асоціацію, за результатами переговорів (24–25 жовтня 2016 року в м. Брюссель, Королівство Бельгія) з ЄС в рамках кластеру 3 (енергетика, транспорт, захист навколишнього природного середовища та зміни клімату) на засіданні Підкомітету з питань економіки та іншого галузевого співробітництва Комітету асоціації між Україною та ЄС було узгоджено пріоритетність та процес впровадження схеми торгівлі

викидами (далі – СТВ) в Україні, який передбачає впровадження насамперед системи моніторингу, звітності і верифікації (далі – МЗВ) як основної передумови для подальшого прийняття рішень щодо створення СТВ, а саме реалізацію таких заходів: прийняття Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату; забезпечення розроблення та подання Кабінету Міністрів України законопроекту про організаційні засади системи МЗВ викидів парникових газів, включаючи відповідні підзаконні акти; розроблення проектів відповідних методик щодо розрахунку викидів парникових газів і функціонування системи МЗВ та її елементів; проведення тренінгів та запровадження пілотних проектів на установках, що потенційно відносяться до видів діяльностей, охоплених системою МЗВ; забезпечення розроблення остаточного робочого плану щодо впровадження МЗВ і СТВ в Україні.

Департаментом з питань зміни клімату та збереження озонового шару подано пропозиції до річного плану роботи Мінприроди на 2017 рік (затверджений 03.03.2017). Так, за завданням 0555 "Впровадження в Україні Директиви № 2003/87/ЄС про встановлення СТВ у рамках Співтовариства та внесення змін і доповнень до Директиви № 96/61/ЄС із змінами і доповненнями, внесеними Директивою № 2004/101/ЄС" передбачено здійснення організації роботи з розроблення та подання Кабінету Міністрів України Закону України про організаційні засади системи МЗВ викидів парникових газів, включаючи відповідні підзаконні акти на III квартал 2017 року. Також, відповідно до Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року⁶, розроблення та погодження Закону України "Про систему моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів" заплановано на IV квартал 2017 року.

Таким чином, Мінприроди частково виконало пропозиції Рахункової палати за результатами попереднього заходу зовнішнього фінансового контролю. Водночас внаслідок тривалості прийняття управлінських рішень, обумовлених як зміною Уряду протягом 2015–2016 років, так і зміною керівництва Міністерства результативність виконання рекомендацій Рахункової палати залишається низькою, Україні були завдані фінансові збитки, її репутація як міжнародного партнера постраждала. Так, протягом 2016 року з отриманих коштів від продажу ОУК японським компаніям було повернено 7,5 млн євро, необхідно повернути ще 3,7 млн євро.

Крім того, Україна не виконала зобов'язань за Угодою про асоціацію з ЄС у частині впровадження протягом двох років положень Директиви № 2003/87/ЄС про встановлення схеми торгівлі викидами парникових газів у рамках Співтовариства та внесення змін і доповнень до Директиви № 96/61/ЄС із змінами і доповненнями, внесеними Директивою № 2004/101/ЄС.

⁶ Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України 03.04.2017 №275-р.

2. ОЦІНКА СТАНУ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМУ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ НА ДЕРЖАВНУ ПІДТРИМКУ ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА ЗМЕНШЕННЯ ОБСЯГІВ ВИКИДІВ (ЗБІЛЬШЕННЯ АБСОРБЦІЇ) ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ

Використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою "Державна підтримка заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, у тому числі на утеплення приміщень закладів соціального забезпечення, розвиток міжнародного співробітництва з питань зміни клімату", що надійшли від продажу частин установленої кількості викидів парникових газів згідно зі статтею 17 Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (далі – бюджетні кошти), здійснюється відповідно до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2011 № 348 (далі – Порядок № 348).

Пунктом 2 Порядку № 348 головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем бюджетної програми визначено Мінприроди.

Пунктом 3 Порядку № 348 встановлено, що використання бюджетних коштів здійснюється відповідно до плану заходів, який затверджується Мінприроди, погоджується Мінфіном, згідно з Порядком розгляду, схвалення і реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій та пропозицій щодо здійснення заходів, пов'язаних з реалізацією таких проектів і виконанням зобов'язань сторін Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 22.02.2008 № 221⁷ (далі – Порядок № 221).

Пунктом 1 Порядку № 221 визначено процедуру розгляду, схвалення і реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій (далі – проекти) та пропозицій щодо здійснення заходів, пов'язаних з реалізацією таких проектів і виконанням зобов'язань сторін Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (далі – заходи), як комплексу дій, спрямованих на скорочення викидів або збільшення поглинання парникових газів, адаптацію до наслідків зміни клімату згідно з Кіотським протоколом до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (далі – Кіотський протокол) та виконання укладених договорів про продаж частин установленої кількості викидів парникових газів.

Згідно з пунктом 2 Порядку № 221, проекти та пропозиції щодо здійснення заходів, розроблені відповідно до визначених законодавством напрямів використання коштів державного бюджету, отриманих від продажу частин установленої кількості викидів парникових газів, передбаченого статтею 17 Кіотського протоколу, подаються Мінприроди органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності, які заінтересовані у реалізації проектів та

⁷ У редакції від 21.01.2015

здійсненні заходів із залученням коштів державного бюджету, в порядку та на умовах, визначених законодавством (далі – заявники).

Пунктом 3 Порядку № 221 встановлений перелік документів, які заявник подає Мінприроди.

Відповідно до пункту 4 Порядку № 221, проекти, що подаються Мінприроди, повинні відповідати загальним і додатковим критеріям. Порядок № 221 визначає перелік таких загальних та додаткових критеріїв.

Пунктом 5 Порядку № 221 встановлено, що Мінприроди проводить попередній відбір проектів і пропозицій. У разі коли проекти не відповідають загальним критеріям та/або документи подано не в повному обсязі, вони повертаються заявнику протягом 15 робочих днів від дати їх подання.

Згідно з пунктом 6 Порядку № 221, Мінприроди подає попередньо відібрані проекти і пропозиції на розгляд утвореної ним постійно діючої міжвідомчої робочої групи. Положення про міжвідомчу робочу групу та її персональний склад затверджує Мінприроди.

Наказом Мінприроди від 13.02.2015 № 22 затверджене Положення про Міжвідомчу робочу групу з розгляду проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій та пропозицій щодо здійснення заходів, пов'язаних з реалізацією таких проектів і виконанням зобов'язань сторін Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату.

Головними завданнями Міжвідомчої робочої групи, відповідно до пункту 6 Порядку № 221, є:

- розгляд поданих заявниками документів щодо проектів та пропозицій щодо здійснення заходів, пов'язаних з реалізацією таких проектів і виконанням зобов'язань сторін Кіотського протоколу до рамкової конвенції ООН про зміну клімату (далі - пропозицій), попередньо відібраних Мінприроди;
- проведення аналізу і оцінки поданих проектів (пропозицій), визначення їх переваг над іншими проектами (пропозиціями) відповідного спрямування на підставі результатів оцінки кількісних та якісних показників;
- надання рекомендації Мінприроди про схвалення кожного поданого проекту (пропозиції) як проекту (пропозиції) цільових екологічних (зелених) інвестицій або про відмову у схваленні.

При цьому орган, який здійснює оцінку проектів на відповідність додатковим критеріям, передбаченим Порядком № 221, не визначено.

Згідно із зазначеним Положенням, засідання Міжвідомчої робочої групи вважається правомочним, якщо на ньому присутні не менше ніж половина її членів. Рішення Міжвідомчої робочої групи приймається більшістю голосів її членів, присутніх на засіданні, та оформлюється протоколом, який підписує її голова або його заступник, що головував на засіданні, та секретар. У разі рівного розподілу голосів голос головуючого є вирішальним.

Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 19.02.2015 № 39 затверджено тимчасовий персональний склад Міжвідомчої робочої групи з розгляду проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій та пропозицій щодо здійснення заходів, пов'язаних з реалізацією таких проектів і

виконанням зобов'язань сторін Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату.

Протягом 2015-2016 років до її складу вносилися зміни. Станом на 01.01.2017 діяла Міжвідомча робоча група, склад якої затверджено наказом Мінприроди від 05.07.2016 № 243, під головуванням Міністра Семерака О.М., секретар – Грідчін В.С. Відповідно до пункту 6 Положення № 221, саме секретар відповідає за здійснення контролю за виконанням рішень Міжвідомчої робочої групи.

Слід зазначити, що більшість членів затвердженого складу Міжвідомчої робочої групи є працівниками Мінприроди, при цьому представники інших відомств входять до складу групи за згодою.

Отже, за такого складу Міжвідомча робоча група має всі ознаки відомчої групи, яка може самостійно ухвалювати рішення і фактично дублює попередній відбір проектів Міністерством.

Згідно з Порядком № 221, Міжвідомча робоча група подає Мінприроди рекомендації щодо схвалення або відмови у схваленні проекту (пропозиції).

На підставі рекомендацій Міжвідомчої робочої групи Мінприроди приймає рішення про схвалення проекту (пропозиції).

Після цього, відповідно до пункту 7 Порядку № 221, схвалені Мінприроди проекти (пропозиції) погоджуються із стороною договору про продаж частин установленої кількості викидів парникових газів.

Надалі Мінприроди затверджує за погодженням з Мінфіном план заходів для реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій у період дії зобов'язань сторін Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, які спрямовані на скорочення викидів або збільшення поглинання парникових газів, адаптацію до наслідків зміни клімату і погоджені із стороною договору про продаж частин установленої кількості викидів парникових газів (далі – План заходів) за погодженням з Мінфіном. Порядком № 348 передбачено, що не пізніше ніж у тижневий строк з дня погодження Мінфіном плану заходів Мінприроди повідомляє заявнику про результати відбору проекту (пропозиції) (рис. 1).

Аудитом встановлено, що протягом 2015–2016 років Міжвідомчою робочою групою проведено 11 засідань, у тому числі в 2015 році – 7, 2016 року – 4 засідання. На цих засіданнях розглянуто та прийнято рішення рекомендувати Мінприроди схвалити 90 проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій на загальну суму 3 771 022,46 тис. грн і 19 заходів, пов'язаних з реалізацією проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій і виконанням зобов'язань сторін Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, на загальну суму 29 719,35 тис. грн (табл. 3).

Рис. 1. Схема процесу відбору та погодження проектів і заходів для включення до плану заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів парникових газів

Таблиця 3

Стан розгляду Міжвідомчою робочою групою пропозицій у 2015–2016 роках, які рекомендовано Мінприроди схвалити наказами

Рік	Проекти				Заходи
	великомасштабні	освітлення	теплосанації	ліфти	
2015	4	20	1	0	9
2016	2	54	5	4	10
Всього	6	74	6	4	19

Водночас аудитом встановлено, що в Мінприроди не здійснюється окрема фіксація поданих заявниками заяв про розгляд проектів (пропозицій), що унеможлиблює визначення кількості запропонованих проектів (пропозицій) та обґрунтованість їх відхилення для подальшого розгляду Міжвідомчою робочою групою.

Не фіксуються й результати проведення Міжвідомчою робочою групою аналізу і оцінки поданих проектів (пропозицій), визначення їх переваг над іншими проектами (пропозиціями), що свідчить про ризики

непрозорості у прийнятті рішень на цих двох етапах опрацювання проектів (пропозицій). Протоколи Міжвідомчої робочої групи містять лише результативні рішення.

Мінприроди на підставі вищевказаних рекомендацій Міжвідомчої робочої групи протягом 2015–2016 років видало 10 наказів про схвалення проектів цільових екологічних зелених інвестицій.

Аудитом встановлено, що Мінприроди наказом від 12.10.2015 № 365 схвалило 35 проектів цільових екологічних інвестицій з технічного переоснащення світильників світильниками на основі LED-технологій, які Міжвідомчою робочою групою в 2015 році не розглядалися. Ці проекти були рекомендовані Міжвідомчою робочою групою, яка діяла на підставі наказу Держекоінвестагентства від 01.03.2012 № 273.

За поясненням Міністерства, під час прийняття наказу № 365 воно керувалось пунктом 4.1 протоколу № 4 Міжвідомчої робочої групи від 10.07.2015, яким прийнято рішення вважати рекомендації попередньої Міжвідомчої робочої групи такими, що не потребують повторного розгляду.

Крім того, Мінприроди не прийняло наказу про схвалення 64 проектів, рекомендованих Міжвідомчою робочою групою протоколом від 22.01.2016, а саме: влаштування сонячної електричної станції для державної установи "Інститут серця МОЗ України"; 54 проектів із заміни існуючих світильників світильниками на основі LED-технологій; 5-ти проектів теплосанації об'єктів соціальної сфери; 4-х проектів із капремонту ліфтів житлового фонду.

Обґрунтування пояснень з цього приводу Мінприроди під час аудиту не надано.

Згідно з Порядком № 348, одержувачами бюджетних коштів визначені юридичні та фізичні особи, що здійснюють реалізацію проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій та заходи щодо виконання Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, у тому числі державні підприємства "Держекоінвест" і "Українські екологічні інвестиції", що належать до сфери управління Мінприроди.

Закупівля товарів, робіт і послуг за рахунок бюджетних коштів здійснюється в установленому законодавством порядку.

Після закінчення реалізації проекту (здійснення заходу), згідно з пунктом 10 Порядку № 221, заявники подають Мінприроди щороку відповідний звіт за формою, затвердженою Мінприроди за погодженням з Мінфіном (рис. 2).

Відповідно до пункту 11 Порядку № 221, заявник зобов'язаний протягом життєвого циклу проекту подати на вимогу Мінприроди необхідну інформацію та документи щодо реалізації проекту і забезпечити допуск представників Мінприроди на територію підприємства (установи, організації), на об'єктах якого реалізується проект.

Мінприроди проводить протягом 60 календарних днів після закінчення відповідного календарного року фінансовий і технічний аудит проекту або

заходу згідно з вимогами договорів про продаж частин установленої кількості викидів парникових газів. Замовником послуг з проведення фінансового та технічного аудиту є Мінприроди (пункт 12 Порядку № 221).

Рис. 2. Схема реалізації проектів та заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів

Водночас порядки № 221 і № 348 не визначають, що заявники є одержувачами відповідних бюджетних коштів та/або балансоутримувачами об'єктів, на яких реалізуються заходи, спрямовані на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів.

Як наслідок, аудитом встановлено, що після перерахування Мінприроди, як головним розпорядником, бюджетних коштів їх одержувачу або розпоряднику нижчого рівня, який за договорами делегування повноважень виступає замовником виконання заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, контроль за їх ефективним використанням фактично не здійснюється.

При цьому внутрішні контрольні процедури Міністерства не забезпечують прозорості процесу відбору проектів, що створює ризики неефективності їх подальшої реалізації та використання бюджетних коштів.

Отже, аудит засвідчив, що нормативно-правове забезпечення механізму використання коштів на державну підтримку заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, містить дублювання функцій та передбачає занадто складний процес відбору проектів і заходів для їх подальшої реалізації.

Зазначене ускладнює та затягує процес відбору проектів і заходів, що призводить до проблем з використанням бюджетних коштів, оскільки необхідно дотримуватися всіх процедур з урахуванням проведення закупівель у межах одного бюджетного періоду, крім того, потребує значного авансування виконання робіт.

3. ОЦІНКА СТАНУ ПЛАНУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА ЗМЕНШЕННЯ ОБСЯГІВ ВИКИДІВ (ЗБІЛЬШЕННЯ АБСОРБЦІЇ) ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ

Мінприроди з метою передбачення в державному бюджеті на 2015–2016 роки бюджетної програми за окремою програмною класифікацією "Державна підтримка заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, у тому числі на утеплення приміщень закладів соціального забезпечення, розвиток міжнародного співробітництва з питань зміни клімату" складало та надсилало Мінфіну бюджетні запити.

Прогнозні показники надходжень до спеціального фонду державного бюджету від продажу частин встановленої кількості викидів парникових газів, передбаченого статтею 17 Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, на 2015 і 2016 роки визначались у бюджетних запитах в однакових сумах – 5 000,0 тис. гривень.

У результаті додатками 3 до Закону України від 28.12.2014 № 80-VIII "Про Державний бюджет України на 2015 рік" і Закону України від 25.12.2015 № 928-VIII "Про Державний бюджет України на 2016 рік" апарату Міністерства як відповідальному виконавцю у системі Мінприроди були передбачені бюджетні призначення за КПКВК 2401530 "Державна підтримка заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, у тому числі на утеплення приміщень закладів соціального забезпечення, розвиток міжнародного співробітництва з питань зміни клімату" у розмірі 5 000,0 тис. грн (всі за спеціальним фондом).

План заходів за бюджетною програмою за КПКВК 2401530 на 2015–2016 роки затверджено Мінприроди 06.02.2015, погоджено Мінфіном 13.02.2015 і Кабінетом Міністрів України 16.02.2015.

Протягом 2015 року до Плану заходів зміни вносилися п'ять разів. Планом заходів із змінами у 2015 році передбачалась реалізація проектів і заходів на загальну суму 1 621 217,4 тис. гривень.

До мережі розпорядників та одержувачів бюджетних коштів Мінприроди включено одержувача коштів ДП "Держекоінвест" (згідно з реєстром змін від 20.02.2015 № 5) і розпорядника нижчого рівня Департамент транспортної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (далі – Деп. КМДА) згідно з реєстром змін від 07.04.2015 № 7.

Відповідно до довідок про зміни до річного розпису бюджету на 2015 рік, затверджених Мінфіном до затверджених кошторисів і плану використання

коштів, бюджетні призначення Мінприроди за КПКВК 2401530 на 2015 рік визначені в сумі 774 620,3 тис. грн, у тому числі Мінприроди – 27 640,2 тис. грн; ДП "Держекоінвест" – 96 115,8 тис. грн; Деп. КМДА – 650 864,3 тис. гривень.

Таким чином, доведені Мінфіном бюджетні асигнування за КПКВК 2401530 не забезпечували виконання у 2015 році проектів, передбачених Планом заходів на суму 846 597,1 тис. гривень. Зокрема, доведених асигнувань було замало для реалізації проектів із заміни існуючих світильників світильниками на основі LED-технологій, затверджених Мінприроди 17.09.2015 та погоджених Мінфіном 22.10.2015.

Слід зазначити, що ДП "Українські екологічні інвестиції" 9–10 листопада 2015 року розпочало процедуру державних закупівель за цими проектами, 18.12.2015 відбулося розкриття пропозицій учасників конкурсних торгів, а 19.12.2015 підприємство акцептувало переможців конкурсних торгів.

Водночас на засіданні Кабінету Міністрів України від 20.01.2016 Прем'єр-міністр України Яценюк А.П. зауважив, що посадові особи Мінприроди неналежно виконували службові обов'язки під час організації та проведення зазначених конкурсних торгів, й ініціював службове розслідування⁸.

На засіданні Кабінету Міністрів України, яке відбулося 27.05.2016, розглядалося питання подальшого використання залишку коштів, отриманих у рамках договорів продажу ОУК, укладених з японськими приватними компаніями відповідно до Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, зокрема на проект із заміни існуючих патрульних автомобілів автомобілями з гібридною силовою установкою.

На виконання підпункту 2 пункту 3 протокольного рішення Кабінету Міністрів України від 27.05.2016 № 15 Мінприроди надіслало японським приватним енергетичним компаніям пропозиції щодо можливості спрямування залишку коштів на вищезазначений проект. За результатами розгляду японські компанії ТЕПКО та ТОХОКУ погодили до реалізації проект "Технічне переоснащення (заміна рухомого складу існуючих патрульних автомобілів у Національній поліції України автомобілями з гібридною силовою установкою)".

Відповідно до звіту про надходження і використання коштів спеціального фонду (форма 4-3д) за 2015 рік, на звітний рік затверджено 774 620,3 тис. грн; касові видатки становили 668 527,7 тис. грн; фактичні – 575 467,9 тис. гривень.

Згідно з інформацією про виконання Плану заходів за 2015 рік, обсяг коштів, який планувався на виконання проектів і заходів, становив

⁸ За результатами службового розслідування та відповідно до рішень Постійно діючої адміністративної колегії Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері державних закупівель від 31.06.2016 (№ 99-р/пк-ск, № 100-р/пк-ск, № 101-р/пк-ск, № 102-р/пк-ск, № 103-р/пк-ск, № 104-р/пк-ск, № 105-р/пк-ск, № 106-р/пк-ск, № 107-р/пк-ск, № 108-р/пк-ск, № 116-р/пк-ск) ДП "Укрекоінвест" скасувало усі процедури закупівель за проектами.

1 621 217,4 тис. грн, касові видатки – 668 527,7 тис. грн, виконано робіт на 753 390,5 тис. грн (табл. 4).

Таблиця 4

Інформація про виконання заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, протягом 2015 року

тис. грн

Назва проектів і заходів	План	Касові видатки
Комплексна модернізації вагонів типу "Е" та його модифікації з впровадженням асинхронного приводу на КП "Київський метрополітен" (II етап, I і II черга)	568 855,96	568 855,96
Аудит витрат загальної договірної ціни, отриманої від організації з розробки нових енергетичних та промислових технологій (НЕДО)	4 500,00	4 436,20
Міжнародний фінансовий аудит проектів	1 970,58	1 259,58
Міжнародна технічна експертиза проектів цільових екологічних зелених інвестицій	5 261,16	191,5
Технічне переоснащення (заміна рухомого складу існуючих патрульних автомобілів у МВС України автомобілями з гібридною силовою установкою) (погашення заборгованості)	93 059,8	93 059,8
Послуги усного та письмового перекладу	300,10	0,0
Здійснення відряджень у межах України, пов'язаних з реалізацією проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій і виконанням зобов'язань сторін Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату	199,13	0,0
Здійснення відряджень за кордон членів офіційних делегацій, пов'язаних з реалізацією ст.17 Кіотського протоколу та/або стосовно діяльності з озеленення у 2015 році	1 455,33	61,14
Сплата внесків до бюджетів Міжнародного журналу транзакцій	688,80	663,53
Капітальний ремонт мережі зовнішнього освітлення м. Вінниця	207 486,39	0,0
Реконструкція мереж вуличного освітлення в м. Коростень	29 936,99	0,0
Капітальний ремонт внутрішньобудинкових мереж закладів освіти, закладів культури шляхом встановлення світлодіодних приладів освітлення в м. Коростень	50 624,44	0,0
Капітальний ремонт шляхом технічного переоснащення світильників на основі ламп розжарювання на світильники на основі LED-технологій у 11 населених пунктах Запорізької області	25 282,88	0,0
Капітальний ремонт шляхом технічного переоснащення світильників на основі ламп розжарювання на світильники на основі LED-технологій у 12 населених пунктах Івано-Франківської області	28 774,35	0,0
Капітальний ремонт систем освітлення із заміною освітлювальних елементів (приладів) на світлодіодні в закладах освіти в 7 районах м. Києва	317 862,77	0,0
Реконструкція мереж зовнішнього (вуличного) освітлення із заміною світильників на основі ламп розжарювання на світильники на основі LED-технологій у 4 населених пунктах Львівської області	100 860,41	0,0

Продовження таблиці 4

Назва проектів і заходів	План	Касові видатки
Капітальний ремонт шляхом технічного переоснащення світильників на основі ламп розжарювання на світильники на основі LED-технологій у 13 населених пунктах Одеської області	143 465,22	0,0
Капітальний ремонт шляхом технічного переоснащення світильників на світильники на основі LED-технологій у м. Слов'янськ Донецької обл.	12 813,24	0,0
Капітальний ремонт шляхом технічного переоснащення світильників на світильники на основі LED-технологій у м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл.	27 819,84	0,0
Разом	1 621 217,36	668 527,68

План заходів на 2016–2017 роки затверджено Мінприроди 02.02.2016 і погоджено Мінфіном 03.02.2016. Протягом 2016 року до Плану заходів вносились зміни, якими доповнювався перелік заходів і коригувались обсяги фінансування. На кінець 2016 року План заходів (зі змінами) передбачав обсяг фінансування 1 435 898,72 тис. гривень.

До мережі розпорядників та одержувачів бюджетних коштів Мінприроди включено розпорядника нижчого рівня Деп. КМДА та одержувача коштів Державну установу "Центр обслуговування підрозділів Національної поліції України" (далі – ДУ "ЦОП НПУ"). З урахуванням змін бюджетні призначення на 2016 рік визначені в сумі 1 442 023,2 тис. грн, а саме: Мінприроди – 113 123,7 тис. грн; ДУ "ЦОП НПУ" – 958 440,8 тис. грн; Деп. КМДА – 370 458,6 тис. гривень. Відповідно до звіту про надходження і використання коштів спеціального фонду (форма 4-3д) за 2016 рік (бюджет та одержувачі), на звітний рік затверджено 1 442 023,2 тис. грн; касові видатки становили 1 218 901,3 тис. грн; фактичні – 979,0 тис. гривень.

Згідно з інформацією про виконання Плану заходів за 2016 рік, обсяг коштів, який планувався на виконання проектів і заходів, становив 1 435 898,72 тис. грн, касові видатки – 1 218 901,34 тис. грн, виконано робіт на 979,02 тис. грн (табл. 5).

Таблиця 5

Інформація про виконання заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, протягом 2016 року

тис. грн

Назва проектів і заходів	План	Касові видатки
Комплексна модернізації вагонів типу "Е" та його модифікації з впровадженням асинхронного приводу на КП "Київський метрополітен" (II етап, III черга)	370 458,63	259 321,04
Міжнародний фінансовий аудит проектів	711,00	711,00
Міжнародний фінансовий аудит проектів та заходів	1 879,46	0,0
Міжнародна технічна експертиза проектів цільових (зелених) інвестицій	4 485,05	0,0
Технічне переоснащення (заміна рухомого складу існуючих патрульних автомобілів у Національній поліції України автомобілями з гібридною силовою установкою) (передоплата)	958 440,79	958 440,77

Продовження таблиці 5

Назва проектів і заходів	План	Касові видатки
Послуги усного та письмового перекладу в 2016–2017 роках	116,60	0,0
Здійснення відряджень за кордон для участі української сторони в міжнародному переговорному процесі з питань зміни клімату в 2016 році	475,14	268,02
Забезпечення функціонування Національного реєстру антропогенних викидів та поглинання парникових газів у 2014 році (погашення кредиторської заборгованості)	160,50	160,50
Забезпечення функціонування Національного реєстру антропогенних викидів та поглинання парникових газів у 2016 році	3 116,52	0,0
Реконструкція систем теплозабезпечення групи будинків Шевченківського району м. Львова з впровадженням індивідуальних теплових пунктів (84 шт)	96 055,04	0,0
Разом	1 435 898,73	1 218 901,33

Наведені дані свідчать, що протягом 2016 року не був реалізований проект з реконструкції систем теплозабезпечення групи будинків Шевченківського району м. Львова з впровадженням індивідуальних теплових пунктів (84 шт.) два пов'язані з ним заходи з проведення фінансового аудиту і технічної експертизи, а також не проведені видатки, заплановані на забезпечення функціонування Національного реєстру антропогенних викидів та поглинання парникових газів в 2016 році.

Причини – тривалість прийняття управлінських рішень, невчасне визначення Мінприроди замовника відповідних робіт і одержувача коштів, нездатність використати бюджетні кошти до кінця бюджетного періоду.

Отже, протягом 2015–2016 років Мінприроди використано на заходи, спрямовані на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, кошти в сумі 1 887 429,0 тис. грн (табл. 6).

Таблиця 6

Інформація про використання коштів на державну підтримку заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, у розрізі японських контрагентів

Контрагент	Од. виміру	2015 рік			2016 рік		
		залишок станом на 01.01.2015	касові видатки	залишок станом на 01.01.2016	касові видатки	повернено	залишок станом на 01.01.2017
НЕДО	тис. євро	35 937,4		20 160,4	259 321,0	7 490,5	0,0
	тис. грн	257 130,7	667 334,0	5 991,6		0,0	113 968,3
ТЕПКО	тис. грн	904 495,4	946,1	903 549,3	861425,4	0,0	42 123,9
ТОХОКУ	тис. грн	149 857,9	23,2	149 834,7	98154,9	0,0	51 679,8
ЧУБУ	тис. грн	24 179,2	224,4	23 954,8	0,0	0,0	23 954,8
Всього	тис. євро	35 937,4		20 160,4		7490,5	0,0
	тис. грн	1 335 663,2	668 527,7	1 083 330,5	1 218 901,3	0,0	231 726,9

Через неефективні управлінські рішення Мінприроди та Мінфіну затверджені плани заходів протягом 2015–2016 років не виконані, а наявні кошти не використані.

У цілому за рахунок коштів державного бюджету, використаних Мінприроди на державну підтримку заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів:

- оплачено реалізацію I і II черги II етапу проекту "Комплексна модернізація вагонів типу "Е" та його модифікації з впровадженням асинхронного тягового приводу на КП "Київський метрополітен" – 568 856,0 тис. грн, здійснено передоплату реалізації III черги II етапу проекту – 259 321,0 тис. грн;

- погашено заборгованість (93 059,7 тис. грн) за проектом "Технічне переоснащення (заміна рухомого складу патрульних автомобілів у МВС України автомобілями з гібридною силовою установкою)" і здійснено передоплату за проектом "Технічне переоснащення (заміна рухомого складу існуючих патрульних автомобілів у Національній поліції України автомобілями з гібридною силовою установкою)" – 958 440,8 тис. грн;

- виконано 12 заходів – 7 751,5 тис. гривень.

4. ОЦІНКА СТАНУ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА ЗМЕНШЕННЯ ОБСЯГІВ ВИКИДІВ (ЗБІЛЬШЕННЯ АБСОРБЦІЇ) ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ

За рахунок коштів державного бюджету, використаних на державну підтримку заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, Мінприроди протягом 2015–2016 років завершено реалізацію проекту "Технічне переоснащення (заміна рухомого складу патрульних автомобілів у МВС України автомобілями з гібридною силовою установкою)" (далі – проект № 1) і отримано та передано МВС 348 автомобілів Toyota Prius, а також I і II черги II етапу проекту "Комплексна модернізація вагонів типу "Е" та його модифікації з впровадженням асинхронного тягового приводу на КП "Київський метрополітен" (далі – проект № 2) і введено в експлуатацію у 2015 році 25 модернізованих вагонів Київського метрополітену.

Крім того, Міністерством здійснено передоплату придбання 635 автомобілів за проектом "Технічне переоснащення (заміна рухомого складу існуючих патрульних автомобілів у Національній поліції України автомобілями з гібридною силовою установкою)" і III черги проекту № 2 на модернізацію 15-ти вагонів. **При цьому, як встановлено аудитом, досягнення планових показників скорочення викидів CO₂ фіксується лише щодо проекту № 2.**

Слід зазначити, що проект № 2 був розпочатий у 2012 році. Протягом 2012–2014 років реалізовано I етап проекту № 2 загальною вартістю 984 955,44 тис. грн та обсягом модернізації 95 вагонів КП "Київський метрополітен", а впродовж 2015–2017 років – II етап загальною вартістю 939 314,6 тис. грн та обсягом модернізації 40 вагонів.

Реалізація проекту покладалася на Деп. КМДА, генеральним виконавцем робіт, за результатами відкритих торгів і згідно з договорами від 16.07.2012 № 1 та від 27.02.2015 № 2, було визначено ПАТ "Крюківський вагонобудівний завод".

З урахуванням передбаченого фінансування II етап реалізації проекту № 2 було розділено на три черги. Зокрема, протягом 2015 року модернізовано 25 вагонів (I та II черги), загальна вартість робіт – 568 856,0 тис. грн, станом на 01.03.2017 за рахунок передоплати, проведеної у 2016 році в розмірі 259 321,0 тис. грн, модернізовано ще 15 вагонів (III черга) і підписано акти виконаних робіт. Остаточний розрахунок (111 137,6 тис. грн) планується провести у 2017 році після отримання бюджетних коштів на рахунок Деп. КМДА.

Довідково. Перша черга Київського метрополітену введена в експлуатацію 06.11.1960 (дільниця Святошинсько-Броварської лінії протяжністю 5,2 км з 5 станціями: "Вокзальна", "Університет", "Хрещатик", "Арсенальна" та "Дніпро"). У 1976 році розпочалася експлуатація Куренівсько-Червоноармійської лінії, у 1989 році – Сирецько-Печерської лінії. Загальна експлуатаційна довжина 3-х ліній метрополітену становить 67,6 км, функціонує 52 станції та 3 пересадкові вузли, що забезпечує близько 56,0 відс. загальноміських перевезень у міському пасажирському транспорті. В експлуатації метрополітену 824 пасажирські вагони (на лінії щодня виходять понад 600 вагонів), у т. ч. 100 вагонів, що взяті в 2010–2013 роках у лізинг та за які (за судовою справою) ТОВ "Укррослізинг" вимагає сам предмет лізингу і майже 2,0 млрд грн згідно з постановою Київського апеляційного господарського суду. З наявних 824 вагонів нормативний ресурс експлуатації, згідно з технічними умовами, відпрацювали 379 вагонів – 46,0 відс. загальної кількості. Для їх подальшої експлуатації у 2012–2017 роках проведено комплексну модернізацію 135 вагонів Святошинсько-Броварської лінії, яка продовжила термін їх експлуатації на 20 років.

Модернізація вагонів здійснювалася як комплекс дій, спрямованих на скорочення викидів парникових газів, шляхом застосування японського енергозберігаючого обладнання та зниження споживання електричної енергії вагонами метрополітену до 40,0 відсотка.

Під час проведення аудиту КП "Київський метрополітен"⁹ надав інформацію про зменшення витрат від впровадження вагонів з асинхронним тягловим приводом, потяги з якими почали вводити в експлуатацію на Святошино-Броварській лінії з 2014 року.

Так, за розрахунками підприємства, економія плати за електроенергію за 2014–2016 роки становила 31 669 тис. грн, планова економія за 2017 рік – 32 163,0 тис. грн, або 20,5 відс. (табл. 7 і діаграма 1).

Таблиця 7

Показники економії електроенергії КП "Київський метрополітен"

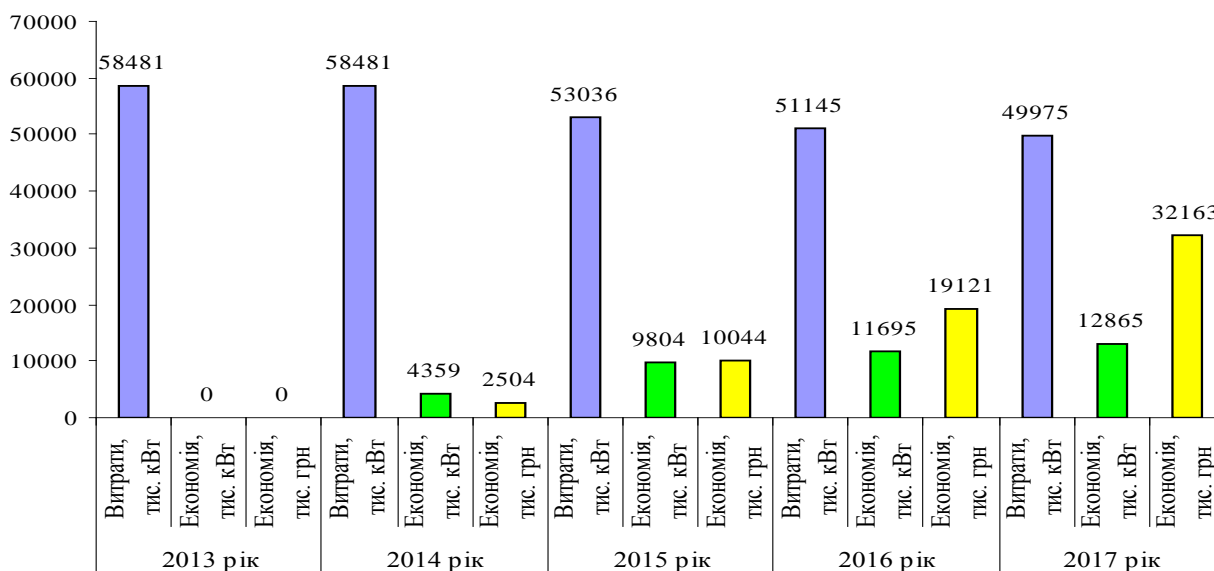
Рік	тис. кВт	тис. грн	відс.	Зменшення викидів т/рік CO ₂ -екв *	Кількість вагонів	Тариф, грн кВт
2014	4 359	2 504,0	6,93	4751,31	95	0,63
2015	9 804	10 044,0	15,6	10686,36	120	0,79
2016	11 695	19 121,0	18,6	12714,55	120	1,29
2017 (план)	12 865	32 163,0	20,5	14022,85	135	2,01
Разом	38 723	63 832,0	х	42 175,07	135	х

* Відповідно до наказу Держекоінвестагентства від 12.05.2011 № 75 "Про затвердження показників питомих викидів двоокису вуглецю у 2011 році", показник питомих непрямих викидів CO₂ при споживанні електричної енергії становить 1,09 кг CO₂ /кВт*год.

⁹ Лист від 23.02.2017 № 18/06-135.

Крім того, економія коштів на оплату праці з обслуговування потягів з вагонами з асинхронним тяговим приводом (порівняно з вагонами з колекторними електродвигунами) становила 4 599,7 тис. гривень.

Діаграма 1. Витрати та економія електричної енергії на тягу поїздів на Святошинсько-Броварській лінії у 2013-2016 роках і прогноз на 2017 рік

При цьому аудитом встановлено, що реалізація II етапу проекту № 2 відбулась за рахунок коштів, які залишилися від чотирьох проектів, реалізація яких була зупинена у зв'язку з тимчасовою окупацією території АР Крим та проведенням антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей, а саме:

- впровадження раціонального споживання енергії з використанням сучасних високоефективних технологій на території ДПУ "Міжнародний дитячий центр "Артек" (далі – проект № 3);
- будівництво очисних споруд з очищення шахтних вод шахти ім. П.Л. Войкова у м. Свердловськ Луганської обл. (далі – проект № 4);
- реконструкція системи тепlopостачання мікрорайонів "Сонячний" та "Будівельник" м. Горлівка Донецької обл. (далі – проект № 5);
- реконструкція котельні кварталу № 165 з впровадженням теплових насосів м. Дзержинська Донецької області (далі – проект № 6).

Аудит засвідчив, що в результаті реалізації цих проектів протягом 2012–2013 років ДП "Укрекоінвест" і ДП "Держекоінвест" придбано обладнання на загальну суму 232 336,15 тис. грн, яке на сьогодні не використовується, що призводить до утворення кредиторської заборгованості за його зберігання.

Так, за проектом № 3 ДП "Укрекоінвест" було придбане обладнання сонячної електростанції загальною вартістю 78 361,21 тис. грн, яке частково (на суму 42 906,57 тис. грн) передане ДПУ МДЦ "Артек" за договорами безоплатного зберігання. Решта обладнання вартістю 32 611,61 тис. грн

обліковується на балансі ДП "Укрекоінвест" і зберігається в постачальника ТОВ "Еліос стратегія", м. Дніпропетровськ (договір зберігання від 07.10.2015 № 1). Вартість зберігання станом на 01.01.2017 – 110,24 тис. гривень.

За проектом № 4 ДП "Держекоінвест" було придбане обладнання на суму 39 795,58 тис. грн для очисних споруд з очищення шахтних вод шахти ім. П.Л. Войкова. Обладнання імпортоване, не розмитнювалося і зберігається в Одеському морському торговельному порту в 12 контейнерах¹⁰. За зберігання контейнерів з обладнанням на території митного терміналу заборгованість ДП "Держекоінвест" станом на 27.12.2016 – 856,42 тис. дол. США, за морський фрахт – 71,84 тис. дол., вантажні роботи – 6,51 тис. дол. США, демаредж (плата за контейнери) – 755,01 тис. дол. США.

Для реалізації проектів № 5 і № 6 ДП "Держекоінвест" були придбані водогрійні котли, комплектуючі та запасні частини до них на суму 91 782,77 тис. грн, а також теплонасосні системи на суму 22 396,59 тис. гривень. До початку проведення антитерористичної операції обладнання було на зберіганні на території філії державного підприємства "Український державний центр транспортного сервісу "Ліски", м. Донецьк. Станом на 11.03.2014, згідно з актом виконаних робіт, плата за зберігання вантажу – 100,89 тис. гривень.

Отже, Мінприроди необхідно забезпечити проведення інвентаризації наявного обладнання, придбаного для реалізації вищезазначених проектів, та списання втраченого, а також з метою запобігання судовим позовам провести звірку взаєморозрахунків з постачальниками послуг із зберігання цього обладнання та запланувати кошти на погашення відповідної заборгованості.

Реалізація проекту № 1 здійснювалась протягом 2013–2015 років і передбачала забезпечення особового складу органів внутрішніх справ 1 568 од. нових автомобілів Toyota Prius.

Проект № 1 було реалізовано в два етапи: упродовж 2012–2013 років МВС безкоштовно отримало від Мінприроди 1220 автомобілів, а у 2015 році – 348 автомобілів Toyota Prius, які розподілено між підрозділами патрульної служби та Державтоінспекції. Після створення Національної поліції України раніше отримані автомобілі Toyota Prius передані новоствореному Департаменту патрульної поліції Національної поліції України (далі – ДПП).

¹⁰ За інформацією Одеської митниці ДФС (лист від 28.12.2016 № 882/9/15-70-61), у рамках досудового розслідування в кримінальному провадженні працівниками СУ ГУ Національної поліції України та УСБУ в Одеській обл. 15.12.2016 вилучено 10 контейнерів з обладнанням, що було на території контейнерного терміналу ДП "ГПК-Україна" пункту пропуску "Одеський морський торговельний порт", і 2 контейнери, які були передані 12.12.2016 на митний склад ПП "Роял Трейд Імпекс".

При цьому протягом реалізації даного проекту МВС організовано списання і утилізацію відповідної кількості (1 568 од.) технологічно застарілих автомобілів ВАЗ і УАЗ на підставі організаційно-розпорядчих актів МВС¹¹.

Водночас інформація про скорочення витрат палива та викидів CO₂ внаслідок реалізації проекту № 1 МВС не готувалась.

За поясненням МВС, це пов'язано з довготривалою роботою з передачі автомобілів Toyota Prius від реформованих органів внутрішніх справ до ДПП, проведення їх перезакріплення за управліннями патрульної поліції, а також значною кількістю виведених з експлуатації автомобілів через наявні технічні несправності, зокрема завдані дорожньо-транспортними пригодами.

Крім того, згідно з договором від 09.11.2012 № 41/11/2012, укладеним Держекоінвестагентством з ТОВ "ТЮФ Рейнланд Україна", товариством здійснювалися заходи з міжнародної технічної експертизи проекту № 1 відповідно до вимог договору купівлі-продажу ОУК, укладеного з Організацією з розробки нових енергетичних та промислових технологій (НЕДО).

Для цього у 2014 році ТОВ "ТЮФ Рейнланд Україна" здійснено ряд виїздів до територіальних органів внутрішніх справ і проведено аудит з питань відповідності розподілу отриманих МВС автомобілів між певними підрозділами, дослідження необхідної документації, підтвердження утилізації вилучених у рамках проекту автомобілів ВАЗ і УАЗ та моніторинг скорочень викидів забруднюючих речовин в атмосферу (матеріали за результатами проведеного аудиту узагальнювалися ТОВ "ТЮФ Рейнланд Україна" для організації планування подальших таких аудитів протягом року).

Після завершення I етапу проекту № 1, закінчення проведеного ТОВ "ТЮФ Рейнланд Україна" аудиту та інформування НЕДО і Мінприроди про результати його проведення зауважень щодо реалізації проекту МВС не отримало.

Водночас проведений ТОВ "ТЮФ Рейнланд Україна" у 2014 році технічний аудит проекту № 1 не підтвердив досягнення планових показників скорочення викидів CO₂ у зв'язку з недостатністю наданих документів¹².

МВС листом від 18.03.2016 № 4114/01/15-2016 звернулося до Прем'єр-міністра України з проханням доручити Мінприроди опрацювати питання забезпечення підрозділів патрульної поліції сучасними, економічними автомобілями шляхом переоснащення (заміна рухомого складу існуючих патрульних автомобілів) підрозділів патрульної поліції.

¹¹ Накази МВС від 02.08.2013 № 1234, від 08.11.2013 № 1882, від 14.01.2014 № 21 і від 22.12.2014 № 1616 "Про затвердження Відомості про об'єкти державної власності, що пропонуються до списання".

¹² Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на реалізацію положень Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, у тому числі отриманих від продажу частин установленої кількості викидів парникових газів, затверджений постановою Колегії Рахункової палати від 12.03.2015 № 4-3.

За результатами засідання 30.03.2016 (витяг з протоколу № 25) Кабінет Міністрів України доручив Мінприроди разом з МВС, Міністерством закордонних справ України, Міністерством фінансів України та Київською міськдержадміністрацією терміново провести нараду з питання формування спільної позиції для проведення переговорів з японськими приватними компаніями щодо можливості спрямування залишку коштів, отриманих за договорами продажу одиниць (частин) установленої кількості викидів парникових газів, на реалізацію проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій, зокрема на заміну існуючих патрульних автомобілів автомобілями з гібридною силовою установою.

Крім того, за результатами засідання 27.05.2016 (витяг з протоколу № 15) Кабінет Міністрів України доручив Мінприроди забезпечити проведення переговорного процесу з японськими компаніями за договорами в рамках реалізації Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, розглянувши можливість спрямування залишку коштів, зокрема на заміну існуючих патрульних автомобілів автомобілями з гібридною силовою установкою.

Слід зазначити, що у 2016 році планування та реалізація проектів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, супроводжувались певними обмеженнями у зв'язку із закінченням погоджених термінів реалізації договорів, укладених з японськими компаніями, та знецінення національної валюти.

При цьому голова представництва корпорації "Sumitomo Corporation", що постачала автомобілі Toyota Prius для МВС, листом від 20.04.2016 № 146 повідомив про відсутність об'єктивних можливостей для подальшої співпраці.

Водночас компанія Mitsubishi Motors Corporation листом від 19.04.2016 звернулася до МВС з пропозицією розглянути як потенційно ключове авто для Нацполіції України автомобіль Mitsubishi Outlander PHEV. Компанія зазначила, що це авто є повнопривідною моделлю, яка оснащена двома електромоторами, здатне працювати у складних умовах, демонструючи високу економію пального та електроенергії, а також має найнижчі показники викиду CO₂.

Листом від 21.04.2016 № 1171/31/01-2016 Нацполіція України звернулася до Mitsubishi Motors Corporation з проханням надати цінову пропозицію щодо постачання Mitsubishi Outlander PHEV, вартості авто, терміну та умов поставки, виробничих потужностей, технічних характеристик та комплектації, враховуючи вартість їх оснащення радіостанціями ("Vertex VX-2200"), світловими сигнальними пристроями синього та червоного кольорів з підсилювачем сирени та мікрофоном до підсилювача ("Стріла 118-54 LED 150") і комплектами кольорографічних схем (відомчих знаків, написів, емблем, смуг).

Листом від 06.06.2016 № 6 ТОВ "Ем Ем Сі Україна" повідомило Нацполіцію України, що вартість автомобіля Mitsubishi Outlander PHEV в базовій комплектації на території України становить 1 507 443,0 грн, що еквівалентно 59 900 дол. США з урахуванням курсу 25,166 грн/долар. Вартість

автомобіля (без урахування спеціального обладнання) для Нацполіції України становитиме 1 440 753,5 грн, або 57 250 дол. США.

Довідково. ТОВ "ЕМ ЕМ СІ УКРАЇНА" було створено 17.12.2015, а з 10.05.2016 компанія-виробник "МІЦУБІСІ МОТОРС КОРПОРЕЙШН" (ММС) призначила ТОВ "ЕМ ЕМ СІ УКРАЇНА" офіційним дистриб'ютором автомобілів ТМ "Mitsubishi" в Україні. До вказаної дати функції офіційного дистриб'ютора здійснювало ТОВ "ТОРГОВИЙ ДІМ – НІКО", досвід якого у цьому статусі нараховує більше десяти років. Відповідна зміна дистриб'ютора була зумовлена оптимізацією бізнес-процесів виробника та орієнтуванням на український ринок, що сприяло входженню на ринок України компанії, яка на 60 відс. належить головній компанії корпорації Mitsubishi – компанії Mitsubishi Corporation.

З метою придбання автомобілів Mitsubishi Outlander PHEV у виробника Нацполіція України листом від 08.06.2016 № 1801/31/01-2016 звернулась до генерального менеджера Європейського підрозділу Mitsubishi Motors Corporation з проханням надати інформацію про можливість здійснення безпосереднього (без залучення підприємств офіційної дилерської мережі) постачання Нацполіції України спеціалізованих автомобілів. Однак листом від 13.06.2016 було повідомлено, що поставка автомобілів не здійснюється без участі офіційного імпортера.

Враховуючи зазначене, Нацполіція України розробила та листом від 02.07.2016 № 7022/03/31-2016 надіслала на розгляд Мінприроди проект "Технічне переоснащення (заміна рухомого складу існуючих патрульних автомобілів у Нацполіції України автомобілями з гібридною силовою установкою)" (далі – проект № 7).

Проект № 7 передбачав заміну 651 автомобіля підрозділів Нацполіції України, які вичерпали свій ресурс, на таку саму кількість сучасних економічних автомобілів японського виробництва Mitsubishi Outlander PHEV.

При цьому, як встановлено аудитом, під час підготовки проекту Нацполіцією України не визначалась потреба окремих підрозділів у цих автомобілях.

Довідково. За інформацією Нацполіції, для виконання своїх завдань і функцій Нацполіція використовує автотранспорт, який нараховує 11 272 одиниці легкових автомобілів, тоді як, відповідно до штату, необхідно 13 040 одиниць. З наявних у Нацполіції легкових автомобілів, серед яких здебільшого морально застарілі ВАЗ і УАЗ, 933 одиниці вичерпали свій моторесурс і підлягають списанню у встановленому законодавством порядку. Загальна забезпеченість Нацполіції легковим автомобілів, враховуючи ті, що підлягають списанню, становить 79,2 відсотка.

Слід зазначити, що в процесі підготовки проекту № 7 департаментом логістики та матеріально-технічного забезпечення Нацполіції України було проведено моніторинг можливих постачальників екологічних автомобілів з гібридною силовою установкою у ціновому діапазоні до 2 млн грн за одиницю.

Для порівняння обрали такі автомобілі з гібридною установкою: Toyota RAV4 Hybrid 2wd; Toyota RAV4 Hybrid 4wd; Toyota Prius; Mitsubishi Outlander PHEV; Ford Mondeo.

Враховуючи, що Sumitomo Corporation (корпорація, що постачала автомобілі Toyota для МВС) відмовилась надалі співпрацювати з

Україною, а Ford Mondeo – автомобіль не японського виробництва, альтернативи Mitsubishi Outlander PHEV фактично не було.

Найбільш ефективним з розглянутих автомобілів Нацполіцією України визнано Mitsubishi Outlander PHEV (табл. 8).

Таблиця 8

Порівняльна таблиця технічних характеристик гібридних автомобілів, застосована Нацполіцією України при виборі автомобіля для реалізації проекту № 7

Показник	Toyota Prius	Mitsubishi Outlander PHEV	Toyota RAV4 Hybrid 2wd	Toyota RAV4 4wd	Ford Mondeo	Найбільш пріоритетні показники
Пробіг батареї (км)	інформація відсутня	52	інформація відсутня	інформація відсутня	інформація відсутня	Mitsubishi
Витрати палива на 100 км (л)	2,5	1,8**	4,8	5,1	4,2	Mitsubishi
Викиди CO ₂ (г/км)	70	44	116	118	99	Mitsubishi
Динаміка розгону від 0 до 100 км (с)	10,6	11,0	інформація відсутня	інформація відсутня	9,2	Ford
Максимальна швидкість руху (км/год.)	151	170	інформація відсутня	інформація відсутня	187	Ford
Кліренс (мм)	123	190	178	178	147	Mitsubishi
Економічна ефективність, тис. грн/рік	307 125,59	333 948,09*	156 537,0	207 499,15	241 985,23	Mitsubishi

* Економічна ефективність перерахована Нацполіцією України у грудні 2016 року.

** Розрахунок витрат за вимірювальним стандартом JC08. З 2011 року вимірювальний стандарт JC08 став єдиним для Японії. Цей цикл діє 1 205 секунд, за цей час автомобіль долає 8,17 км. Середня швидкість під час вимірювального циклу JC08 – 24,4 км/год, максимальна швидкість досягає 81,6 км/год.

Під час відбору автомобіля Нацполіція України не врахувала вартості кожного окремого автомобіля та кількості, яку можна було б придбати виходячи з вартості, що впливає на загальну економію пального та значення обсягів загального викиду CO₂.

За розрахунками Нацполіції України, виходячи з коефіцієнтів IPCC¹³ викидів в атмосферу вуглекислого газу (т CO₂ екв.), використання 651 автомобіля Mitsubishi Outlander PHEV у 5,84 раза зменшить викиди в атмосферу вуглекислого газу порівняно з використанням 651 автомобіля марки УАЗ, ВАЗ.

Економічна ефективність, розрахована на підставі річного пробігу одним автомобілем 300 000 км¹⁴ та порівняння коефіцієнтів викидів вуглекислого газу у разі використання 651 автомобіля марки УАЗ, ВАЗ і автомобіля Mitsubishi Outlander PHEV, становитиме орієнтовно 333 948,09 тис. грн на рік.

Нацполіцією України визнано Mitsubishi Outlander PHEV найбільш прийнятним автомобілем для реалізації проекту, який дасть змогу:

¹³ Міжурядова група експертів з питань зміни клімату (IPCC).

¹⁴ Норми пробігу визначені наказом МВС від 25.11.1996 № 818 "Про затвердження настанови з автомобільної служби в органах внутрішніх справ України".

- забезпечити максимальне виконання зобов'язань у рамках Кіотського протоколу в галузі автотранспорту в частині зменшення парникових викидів;
- зменшити експлуатаційні витрати на утримання автомобілів і, як наслідок – забезпечити істотну економію коштів;
- суттєво поліпшити умови несення служби особовим складом підрозділів Нацполіції України.

Довідково. За інформацією Нацполіції України, у 2016 році середній річний пробіг одного автомобіля Toyota Prius становив 273 216 км/рік, а витрати палива – 19 296 л/рік. Отже, середні витрати на пальне за фактичної експлуатації автомобіля Toyota Prius становили 7 л/100 км проти заявленого показника 2,5 л/100 км. При цьому, за інформацією Нацполіції України, середні витрати пального автомобіля ВАЗ – 9,4 л/100 км, УАЗ - 16 л/100 км. Таким чином, за умови заміни автомобілем Toyota Prius автомобіля ВАЗ економія становить 2,4 л/100 км, УАЗ – 9 л/100 км.

Проект № 7 було розглянуто Міжвідомчою радою 07.07.2016 і схвалено наказом Мінприроди від 15.07.2016 № 258. Водночас відповідні зміни до Плану заходів на 2016 рік затверджені Мінприроди лише 28.09.2016 і погоджені Мінфіном 12.10.2016. За поясненням Мінприроди, це обумовлене тим, що відповідні погодження проекту від японських контрагентів були отримані Мінприроди згідно з підписаними додатками щодо діяльностей з озеленення від 01.09.2016 і 08.09.2016.

Після погодження проекту ДУ "ЦОП НПУ звернулася до генерального директора ТОВ "Ем Ем Си Україна" з проханням надати інформацію про:

- найменування підприємства офіційної дилерської мережі Mitsubishi Motors в Україні, яке буде уповноважене здійснювати поставки товару разом із додатковим обладнанням в обсязі та у строки, визначені згідно з попередніми домовленостями;

- відповідний перелік, у разі якщо таких підприємств два чи більше.

При цьому ДУ "ЦОП НПУ" визначила три критерії:

- можливість постачання автомобілів Outlander PHEV у кількості не менш як 651 одиниця;

- наявність досвіду роботи з поставки автомобілів спеціального призначення та/або автомобілів разом із додатковим обладнанням (радіостанції, світлові сигнальні пристрої, комплекти кольорографічних схем тощо);

- наявність власної або партнерської матеріально-технічної бази, у тому числі розгалуженої на території України мережі сервісних центрів (станцій) з проведення гарантійного та післягарантійного обслуговування.

ТОВ "Ем Ем Си Україна" листом від 08.11.2016 № 61 у відповідь на звернення ДУ "ЦОП НПУ повідомило, що ТОВ "Ніко Діамант" є офіційним дилером Mitsubishi Motors і частиною групи компаній "Ніко Мегаполіс", має позитивний досвід поставки автомобілів спеціального призначення з додатковим обладнанням (радіостанції, світлові сигнальні пристрої, комплекти кольорографічних схем) для Нацполіції України та може поставити необхідну кількість автомобілів спеціального призначення з додатковим обладнанням на базі Mitsubishi Outlander PHEV.

Провести закупівлю автомобілів спеціалізованого призначення з гібридною силовою установкою Mitsubishi Outlander PHEV або еквівалент вирішено на засіданні тендерного комітету ДУ "ЦОП НПУ 14.11.2016 (протокол № 32). Вид процедури закупівлі – переговорна (закупівля проводиться за Законом України "Про особливості здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб оборони" від 12.05.2016 № 1356), очікувана вартість предмета закупівлі – 959 565,2 тис. гривень.

Водночас ТОВ "НІКО ДІАМАНТ" листом від 22.11.2016 повідомило ДУ "ЦОП НПУ, що автомобілі з гібридною силовою установкою Mitsubishi Outlander PHEV, які воно постачає, є товаром іноземного виробництва, вартість якого залежить від курсу валют.

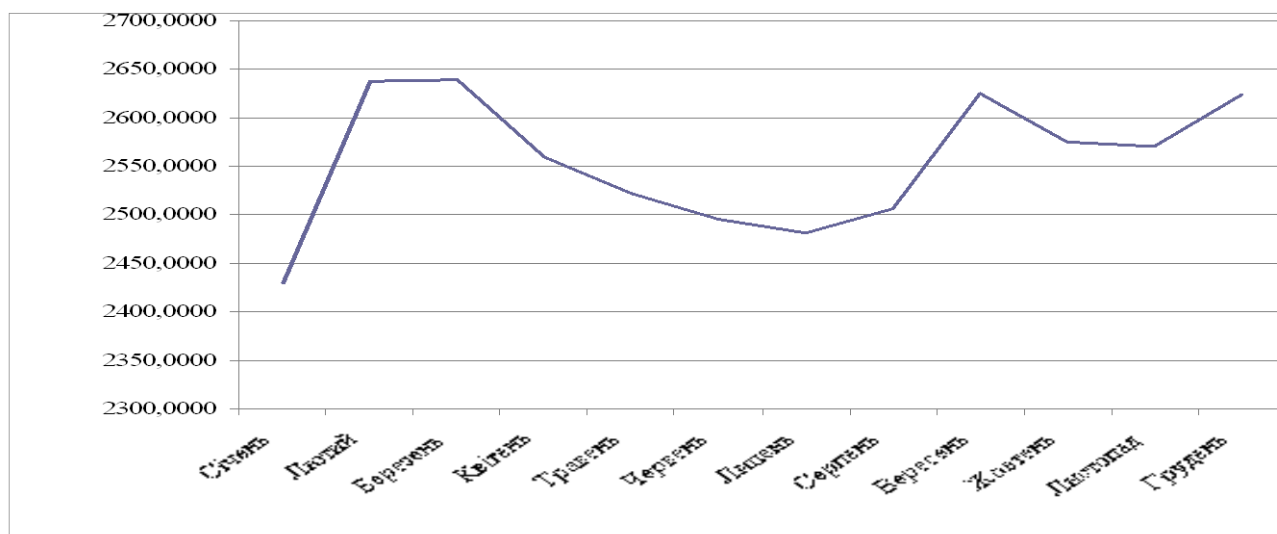
Станом на 22.11.2016 офіційний курс валют, встановлений НБУ, – 25,78 грн за 1 долар США, вартість одиниці товару збільшилась пропорційно збільшенню курсу валют на 2,5 відсотка (діаграма 2).

Враховуючи викладене, ТОВ "НІКО ДІАМАНТ" попросило внести зміни до оголошення про проведення переговорної процедури та документації для проведення закупівлі в межах загальної вартості проекту в частині зменшення кількості товарів до 635 штук.

Відповідні зміни внесено на засіданні тендерного комітету ДУ "ЦОП НПУ 22.11.2016 (протокол № 35).

Крім того, ДУ "ЦОП НПУ" листом від 07.12.2016 № 4586 звернулась до Мінприроди з проханням розглянути зміни до проекту № 7 у частині зменшення кількості автомобілів до 635. Міжвідомча робоча група рекомендувала схвалити зміни до Проекту № 7 протоколом від 12.12.2016 № 4/2016, і наказом Мінприроди від 12.12.2016 № 504 зміни були схвалені.

Діаграма 2. Середньомісячний офіційний курс гривні до долара США у 2016 році

Між ДУ "ЦОП НПУ" і ТОВ "Ніко Діамант" укладено договір від 14.12.2016 № 1028/16 (далі – Договір № 1028/16) щодо постачання автомобілів спеціалізованого призначення з гібридною силовою установкою для потреб

органів Нацполіції України на суму поданої пропозиції – 959 441,7 тис. гривень. Договором № 1028/16 передбачена 100-відсоткова попередня оплата протягом 10 банківських днів після укладання договору. Постачальник зобов'язаний здійснити поставку товару протягом 252-х днів з дати укладання договору. Договір діє з 14.12.2016 до 30.12.2017.

При цьому додатковою угодою № 1 від 14.12.2016 вирішено зменшити ціну Договору № 1028/16 на 1 000,9 тис. грн (до 958 440,8 тис. гривень). Ціна одиниці товару за специфікацією визначена в сумі 1 509,4 тис. грн, або 57 250,0 дол. США за курсом станом на 22.11.2016.

Крім того, Міністр МВС листом від 20.12.2016 № 17489/01/31-2016 звернувся до президента Mitsubishi Motors Corporation з проханням розглянути можливість зниження ціни на автомобілі Mitsubishi Outlander PHEV до моменту початку їх поставки в Україну.

ТОВ "Ніко Діамант" у листі від 02.02.2017 № 10022/2Д зазначило, що за результатами звернення Міністра МВС до президента Mitsubishi Motors Corporation та проведених додаткових переговорів у рамках виконання Договору № 1028/16 від 14.12.2016 між ТОВ "НІКО ДІАМАНТ" і ДУ "ЦОП НПУ" на поставку автомобілів Mitsubishi Outlander PHEV з гібридною силовою установкою було прийнято рішення надати знижку на автомобіль у розмірі 13 відсотків.

Додатковою угодою від 03.02.2017 за взаємною згодою вирішено зменшити ціну Договору № 1028/16 на 124 597 299,7 грн (до 833 843,5 тис. гривень). Ціна одиниці товару визначена в сумі 1 313,1 тис. гривень.

Таблиця 9

Порівняльна таблиця вартості автомобілів з гібридною силовою установкою Mitsubishi Outlander PHEV, придбаних для Нацполіції України

грн

№	Критерії порівняння	Проект від 27.05.2016	Договір від 14.12.2016 зі змінами	Додаткова угода від 03.02.2017
1	Вартість одного авто, долар США	57 250,0	57 250,0	47 427,0
2	Курс гривні до долара США	станом на 31.05.2016 – 25,1660	станом на 22.11.2016 – 25,7838	станом на 03.02.2017 – 26,9869
3	Вартість одиниці авто	1 440 753,5	1 476 122,55	1 279 906,33
4	Додаткове обладнання:		33 233,0	
	<i>комплект кольорографічних схем</i>		3 883,00	
	<i>сигнальне обладнання</i>		20 000,0	
	<i>радіостанція (із встановленням)</i>		9 350,00	
5	Загальна вартість одиниці авто з оснащенням	1 473 986,5	1 509 355,55	1 313 139,33
6	Кількість автомобілів, шт.	651	635	635
7	Загальна вартість проекту	959 565 211,5	958 440 774,25	833 843 474,55

Отже, через тривале прийняття управлінських рішень Мінприроди та Мінфіну щодо погодження проекту № 7 і зміну курсу долара протягом

2016 року неекономно використано 22 466,3¹⁵ тис. гривень. Водночас внаслідок зменшення загальної вартості закупівлі додатковою угодою від 03.02.2017 до державного бюджету повернено 124 597,2 тис. гривень.

При цьому, як зазначено в проекті № 7, існують технологічні перешкоди його ефективному впровадженню, що потребуватиме додаткових бюджетних коштів та інвестицій у майбутньому, а саме: відсутність спеціалістів на українських СТО для забезпечення обслуговування автомобілів Mitsubishi Outlander PHEV, які є одними з найсучасніших; відсутність на українському ринку автозапчастин для автомобілів Mitsubishi Outlander PHEV; відсутність умінь і навичок правильної експлуатації; погана якість українських доріг.

Довідково. ДУ "ЦОП НПУ" листом від 07.06.2017 № 1926/01-2017 повідомила Рахункову палату, що з метою технічного обслуговування та належної експлуатації гібридних автомобілів Mitsubishi Outlander PHEV до територіальних органів Національної поліції надіслано перелік станцій технічного обслуговування в мережі дистриб'ютора компанії Mitsubishi Motors, на яких буде проводитись необхідне обслуговування відповідно до технічного регламенту експлуатації гібридних автомобілів. Усі роботи з технічного обслуговування (протягом трьох років) закуплених поліцією автомобілів Mitsubishi Outlander PHEV проводяться за рахунок гарантійного обслуговування, їх вартість включена у ціну автомобіля. Не потребує додаткового залучення коштів й навчання працівників-водіїв поліції щодо експлуатації гібридних автомобілів, оскільки офіційний дистриб'ютор ТОВ "ЕмЕмСі Україна" проводить на безоплатній основі тренінги-навчання працівників поліції.

Таким чином, планування та реалізація проектів протягом 2015–2016 років здійснювались за несприятливих умов, пов'язаних із закінченням термінів виконання договорів про продаж ОУК і зростанням курсу національної валюти, що потребувало прийняття вчасних і ефективних управлінських рішень усіма задіяними органами державної влади.

Водночас управлінські рішення приймались невчасно та в окремих випадках були недостатньо обґрунтованими, що призвело до неекономного використання бюджетних коштів, неефективного використання придбаного обладнання та непідтвердження фактичного скорочення викидів парникових газів відповідно до планових обсягів.

ВИСНОВКИ

1. Міністерство екології та природних ресурсів України протягом 2015–2016 років на державну підтримку заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, використало 1 887 429,0 тис. гривень. За рахунок зазначених коштів:

- виконано 12 заходів – 7 751,5 тис. грн;
- оплачено реалізацію I і II черги II етапу проекту "Комплексна модернізація вагонів типу "Е" та його модифікації з впровадженням

¹⁵ (1 509 366,55-1 473 986,5)х635 авт. = 22 466 331,75 тис. гривень.

асинхронного тягового приводу на КП "Київський метрополітен" (568 856,0 тис. грн), завдяки чому у 2015 році введено в експлуатацію 25 модернізованих вагонів Київського метрополітену, а також здійснено передплату реалізації III черги II етапу проекту (259 321,0 тис. грн) на модернізацію ще 15-ти вагонів;

– погашено заборгованість у сумі 93 059,7 тис. грн за проектом "Технічне переоснащення (заміна рухомого складу патрульних автомобілів у МВС України автомобілями з гібридною силовою установкою)". Результат – отримано і передано МВС 348 автомобілів Toyota Prius і здійснено передплату придбання 635 автомобілів Mitsubishi Outlander PHEV за проектом "Технічне переоснащення (заміна рухомого складу існуючих патрульних автомобілів у Національній поліції України автомобілями з гібридною силовою установкою)" на суму 958 440,8 тис. гривень.

Разом з тим внаслідок невчасних і неузгоджених управлінських рішень Мінприроди та Мінфіну протягом 2015–2016 років не були виконані затверджені плани заходів для реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій у період дії зобов'язань сторін Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, а наявні кошти не використані.

Станом на 01.01.2017 залишок невикористаних коштів – 231,7 млн грн, що в умовах завершення погоджених термінів дії договорів з продажу Україною частин установленої кількості викидів парникових газів створює ризики їх невикористання та повернення японським компаніям.

2. Нормативно-правове забезпечення механізму використання коштів на державну підтримку заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, визначене постановами Кабінету Міністрів України від 23.03.2011 № 348 "Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів" і від 22.02.2008 № 221 "Про затвердження Порядку розгляду, схвалення і реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій та пропозицій щодо здійснення заходів, пов'язаних з реалізацією таких проектів і виконанням зобов'язань сторін Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату" (далі – Порядок № 221), є неповним, містить дублювання функцій задіяних органів і передбачає занадто складний процес відбору проектів та заходів для їх подальшої реалізації.

Зокрема, Порядок № 221 не визначає органу, який здійснює оцінку проектів на відповідність додатковим критеріям, передбаченим цим Порядком. Також у Мінприроди не здійснюється окрема фіксація поданих заявниками заяв про розгляд проектів (пропозицій), не фіксуються й результати проведення Міжвідомчою робочою групою з розгляду проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій аналізу і оцінки поданих проектів (пропозицій), визначення їх переваг над іншими проектами (пропозиціями), що свідчить про ризики непрозорості у прийнятті рішень на цих етапах опрацювання проектів (пропозицій). При цьому затверджений склад Міжвідомчої робочої групи має

всі ознаки відомчої, яка може самостійно ухвалювати рішення і фактично дублює попередній відбір проектів Міністерством.

Не забезпечують ефективності та прозорості процесу відбору проектів, їх подальшої реалізації та використання бюджетних коштів і внутрішні контрольні процедури Мінприроди, визначені наказами від 13.02.2015 № 22 "Про затвердження Положення про Міжвідомчу робочу групу з розгляду проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій та пропозицій щодо здійснення заходів, пов'язаних з реалізацією таких проектів і виконанням зобов'язань сторін Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату" та від 05.07.2016 № 243 "Про внесення змін до складу Міжвідомчої робочої групи з розгляду проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій".

Крім того, через те, що в порядках № 221 і № 348 не визначено, що заявники проектів є одержувачами відповідних бюджетних коштів та/або балансоутримувачами об'єктів, на яких реалізуються заходи, спрямовані на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, після перерахування головним розпорядником (Мінприроди) бюджетних коштів одержувачу або розпоряднику нижчого рівня контроль за ефективним використанням коштів фактично не здійснюється.

Як наслідок, встановлено численні факти порушення протягом 2013 року умов використання коштів, погоджених з японськими компаніями, що призвело до вимоги щодо завчасного повернення Україною 11,2 млн євро, з яких 7,5 млн євро повернено у 2016 році, тобто кошти використано неефективно.

3. Планування та реалізація проектів цільових екологічних інвестицій здійснювались Мінприроди у несприятливих умовах: закінчилися терміни виконання договорів про продаж одиниць (частин) установленної кількості викидів парникових газів, зростав курс національної валюти. Все це потребувало прийняття вчасних і ефективних управлінських рішень усіма задіяними органами державної влади, але управлінські рішення Мінприроди ухвалювало невчасно та в окремих випадках вони були недостатньо обґрунтованими. Як наслідок, неекономно використано 22 459,3 тис. грн бюджетних коштів, не підтверджено фактичного скорочення викидів парникових газів відповідно до планових обсягів, а також є ризики додаткового залучення бюджетних коштів для ефективного впровадження окремих реалізованих проектів.

4. Аудитом встановлено, що на балансі ДП "Укрекоінвест" і ДП "Держекоінвест" обліковується обладнання на загальну суму 232 336,2 тис. грн, придбане протягом 2012–2013 років для реалізації раніше запланованих проектів, але припинених у зв'язку з тимчасовою окупацією території АР Крим та проведенням антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей, а саме:

- впровадження раціонального споживання енергії з використанням сучасних високоефективних технологій на території ДПУ "Міжнародний дитячий центр "Артек";

- будівництво очисних споруд з очищення шахтних вод шахти ім. П.Л. Войкова у м. Свердловськ Луганської обл.;

- реконструкція системи теплопостачання мікрорайонів "Сонячний" та "Будівельник" м. Горлівка Донецької обл.;

- реконструкція котельні кварталу № 165 з впровадженням теплових насосів м. Дзержинська Донецької області.

У зв'язку з тим, що реалізація зазначених проєктів припинена, придбане обладнання не використовувалось, що призвело до кредиторської заборгованості за його зберігання без відповідних бюджетних асигнувань для її погашення у сумі 110,2 тис. грн і 1 689,8 тис. дол. США.

5. Мінприроди частково виконало пропозиції Рахункової палати за результатами попереднього заходу зовнішнього фінансового контролю.

Так, протягом 2015–2016 років Міністерство:

- погасило заборгованість попередніх періодів і сплатило внески до бюджетів Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та Кіотського протоколу до неї на 2015–2016 роки;

- спільним наказом Мінприроди та Держекоінвестагентства від 31.05.2016 № 202/3 "Про безоплатну передачу державного майна" та актами прийняття-передавання від 02.07.2016 передано безоплатно з балансу Держекоінвестагентства на баланс Мінприроди державне майно для Національного електронного реєстру антропогенних викидів та абсорбції парникових газів;

- подало на розгляд Кабінету Міністрів України проєкт Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період на 2016–2030 роки, в подальшому схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 № 932-р;

- досягло домовленостей щодо продовження термінів використання коштів за трьома договорами, укладеними з японськими компаніями, з чотирьох наявних.

Водночас внаслідок тривалості прийняття управлінських рішень, обумовлених як зміною складу Кабінету Міністрів протягом 2015–2016 років, так і зміною керівництва Міністерства, результативність виконання рекомендацій Рахункової палати була низькою.

Зокрема, Мінприроди не забезпечило технічного обслуговування Національного електронного реєстру антропогенних викидів та абсорбції парникових газів, не виконувало функцій його адміністратора, і з серпня 2015 року реєстр не функціонував.

Крім того, Мінприроди не виконана рекомендація Рахункової палати щодо розроблення законопроекту з питань організації та здійснення моніторингу, звітності, верифікації викидів парникових газів.

Зазначене, зокрема, призвело до невиконання Україною положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої в 2014 році Верховною Радою України, в частині

впровадження положень Директиви № 2003/87/ЄС про встановлення схеми торгівлі викидами парникових газів у рамках Співтовариства та внесення змін і доповнень до Директиви № 96/61/ЄС (із змінами і доповненнями, внесеними Директивою № 2004/101/ЄС).

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Інформацію Рахункової палати до Звіту про результати аудиту ефективності використання у 2015–2016 роках коштів державного бюджету, використаних Міністерством екології та природних ресурсів України на державну підтримку заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів надіслати Верховній Раді України та Раді національної безпеки і оборони України.

2. Відомості про результати зазначеного контрольного заходу у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати:

- з метою конкретизації та спрощення порядків використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, і розгляду, схвалення і реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій забезпечити перегляд постанов Кабінету Міністрів України від 23.03.2011 № 348 і від 22.02.2008 № 221 у частині визначення органу, який здійснює оцінку проектів на відповідність додатковим критеріям, визначення порядку фіксації поданих заяв про розгляд проектів (пропозицій) та їх подальший аналіз та оцінку, а також уникнення дублювання функцій Міжвідомчої робочої групи та Мінприроди;

- доручити Мінприроди вжити вчасних заходів для повного використання протягом 2017 року залишку коштів, отриманих від продажу Україною частин установленої кількості викидів парникових газів;

- з метою відновлення репутації України як надійного партнера забезпечити виконання Угоди про асоціацію з ЄС в частині впровадження положень Директиви № 2003/87/ЄС про встановлення схеми торгівлі викидами парникових газів у рамках Співтовариства та внесення змін і доповнень до Директиви № 96/61/ЄС (із змінами і доповненнями, внесеними Директивою № 2004/101/ЄС);

- визначити пріоритети при реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій;

- вжити заходів щодо відновлення функціонування Національного електронного реєстру антропогенних викидів та абсорбції парникових газів.

3. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати Міністерству екології та природних ресурсів України та рекомендувати:

- надалі вживати заходів щодо продовження термінів виконання договорів, укладених з японськими компаніями;

- забезпечити перевірку фактів неналежного виконання робіт за рахунок коштів, отриманих від продажу одиниць (частин) установленної кількості викидів парникових газів;
- вжити заходів щодо відновлення функціонування Національного електронного реєстру антропогенних викидів та абсорбції парникових газів;
- забезпечити здійснення заходів внутрішнього аудиту на ДП "Укрекоінвест" і ДП "Держекоінвест" з метою оцінки стану збереження їх активів;
- забезпечити проведення технічної експертизи реалізованих проектів цільових екологічних інвестицій з метою оцінки фактичного скорочення викидів CO₂ внаслідок їх реалізації.

Член Рахункової палати

В.П. Пилипенко